

Actieprogramma

**een verhaal
voor de stad-
en voor elkaar**

**onze inzet voor
een duurzamer
en rechtvaardiger
Utrecht**

Gemeenteraadsverkiezingen 2026

5

10

15

Een groen en gezond Utrecht dat klaar is voor de toekomst 5

We kiezen radicaal voor vergroening van onze stad

We zorgen dat energie, warmte en verkoeling eerlijk, betaalbaar en publiek eigendom zijn

5 We maken lucht en water schoon en de bodem gezond voor mens en dier

We bouwen aan een groene, gezonde en sociale leefomgeving

We creëren een circulaire, rechtvaardige en lokale economie zonder verspilling

Voor iedereen een betaalbaar en duurzaam (t)huis in de stad 14

We maken wonen betaalbaar

10 We bouwen duurzame en gezonde woningen

We zorgen dat iedereen een dak boven zijn hoofd heeft

We bieden iedereen die dat nodig heeft veilige opvang

We werken aan sterke en sociale buurten en wijken

Wat we niet doen

15 Een zeker bestaan in een eerlijke economie 21

We zorgen dat iedereen leuk en eerlijk werk kan doen

We zorgen dat niemand hoeft te overleven

We kiezen voor een economie die van ons allemaal is

Opgroeien en ontwikkelen in een zorgzame stad 27

20 We bieden elk kind een goede start

We maken van de buurt een plek voor zorg, sport en welzijn

We maken onderwijs, zorg en sport toegankelijk voor iedereen

We zorgen dat je gezond en actief oud kan worden in je eigen buurt

Bereikbare en veilige buurten in een levendige stad 37

25 We zorgen dat iedereen veilig van A naar B kan

We geven de ruimte terug aan voetgangers en fietsers

We zetten in op meer, snel en betaalbaar openbaar vervoer

We zorgen dat veiligheid begint bij preventie, nabijheid en perspectief

We beschermen onze buurten tegen criminele ondermijning

30 We investeren in cultuur als fundament voor ontmoeting, expressie en verbeelding

Een weerbare en sociale stad maken we samen 45

We maken Utrecht een mensenrechtenstad waar geen plek is voor discriminatie

We beschermen het demonstratierecht

We versterken participatie van onderop

35 We bouwen aan een slagvaardige gemeente die er altijd is voor haar inwoners

We investeren ongelijk voor gelijke kansen en zorgen voor rechtvaardige financiën

We kiezen voor digitale autonomie en een gemeente die het goede voorbeeld geeft

Last, but not least: We helpen nieuwkomers hun thuis vinden in de stad

Een groen en gezond Utrecht dat klaar is voor de toekomst

We kiezen radicaal voor vergroening van onze stad

Utrechters mogen vergroenen

1. **We ondersteunen groene bewonersinitiatieven met geld, menskracht en advies.** Utrechters weten zelf vaak heel goed waar groen bij kan en hoe dat eruit moet zien. Denk aan buurtmoestuinen, geveltuinen, plantenbakken, boomspiegels en vergroening van schoolpleinen. Utrecht verlaagt de drempels en zorgt ervoor dat bewoners makkelijk snel geld kunnen aanvragen. Samen vergroenen werkt: groen groeit als je het vertrouwen geeft. De gemeente initieert en coördineert waar dat de wens is van bewoners. Speciale ambtenaren van het wijkbureau zijn daarbij expliciet eerste aanspreekpunt.
2. **We koppelen onze opgave om de stad te vergroenen met onze opgave om wie het wil een baan te kunnen bieden.** Basisbanen voor stadsvergroening, beheer van groen en banen bij natuurweiden voor mensen met afstand van de arbeidsmarkt zijn allemaal initiatieven Utrecht moet ontwikkelen.
3. **Ongelijk investeren met groen om klimaatongelijkheid in de stad tegen te gaan.** Groen toevoegen doen we juist in de buurten waar de minder kapitaalkrachtige Utrechters zitten én extra groen broodnodig is. De gemeente pakt de regie, in overleg met bewoners.
4. **We zetten een actieplan groene daken op.** We werken toe naar meer dan vijf vierkante meter groen per persoon op de daken. Daarnaast verplicht Utrecht groene daken op nieuwbouw en gerenoveerde gebouwen.
5. **We geven de natuur een stem in de stad door een groenambassadeur aan tafel te zetten bij participatietrajecten.** Zo zorgen we ervoor dat ook de ongehoorde stem aan tafel gehoord wordt. De groenambassadeur kan de waarde van de natuur goed overdragen en wordt benoemd op basis van zijn deskundigheid en communicatievaardigheid.
6. **We richten een onafhankelijke Klimaat- en Biodiversiteitsrekenkamer op.** Deze adviseert de gemeenteraad en het college jaarlijks over effectiviteit van beleid, voortgang op doelen en nieuwe kansen. Zo houden we koers én ambitie in tijden van politieke wisselingen.
7. **We richten een Bewonersfonds voor groen in de stad op:** Utrechters die willen bijdragen aan het de aanleg of het beheer van groen in de stad kunnen dat via het Bewonersfonds doen. Dit kan zeker voor mensen zonder tuin die wel willen bijdragen aan meer groen in de stad een fijne manier zijn om samen meer groen te realiseren. Als bewoners zelf groen willen aanleggen of onderhouden, faciliteert de gemeente dit.
8. **We willen meer buurtmoestuinen in de stad.** Stadslandbouw en gedeelde tuinen hebben een belangrijke functie in onze stad, hier ontmoet je elkaar, verbouw je je eigen eten en ben je in contact met de natuur. Utrecht moet minstens vier nieuwe buurtmoestuinen realiseren in de volgende collegeperiode.

Op elke straathoek maximaal groen

1. We maken van Noord-Rijenburg een stadsbos. Dit kan in samenwerking met bewoners, gericht op biodiversiteit, recreatie, wateropvang en natuurherstel. Daarmee verbinden we stad en platteland en zetten we Utrecht op de kaart als voorloper in participatief natuurbeheer. Het park moet ook voor een deel niet-toegankelijk zijn voor mensen zodat de biodiversiteit kan floreren.

2. We vergroenen elke straat die we opnieuw inrichten. Dit doen we ook bij grote herontwikkeling van een hele buurt. Geen grijze standaard meer: groen wordt het uitgangspunt bij elke herinrichting of nieuwbouw. We kennen al het 'tenzij'-principe: geen verharding tenzij echt nodig. Daar voegen we een Groennorm aan toe. Bij elke nieuwe planontwikkeling minstens 30% kwalitatief, inheems groen. In wijken waar nu minder dan 30% is, moet er bij planontwikkeling dus meer dan 30% groen bij. Dat doen we met meer bomen, gevelgroen, beplanting en klimaatadaptieve bestrating. Ook pakken we tegelijk de wateropvang aan, zodat regenwater beter weg kan en verdroging wordt tegengegaan. We maken ruimte voor brede boomspiegels en vergroenen parkeerplaatsen. Straten worden koeler, gezonder en mooier.

3. We realiseren meer tuinstraten in Utrecht. De gemeente wijst straten aan die vergroend moeten worden. Bewoners kunnen dan aangeven waar en hoe dat tijdelijk of permanent kan. Tijdelijk door plantenbakken met groen neer te zetten. Permanent door tegels weg te halen en zelfs hele parkeerplaatsen. Zo maken we samen van elke wijk een groene oase.

4. We vergroenen alle Utrechtse schoolpleinen en sportparken. Beton wordt vervangen door planten, bomen en schaduwplekken. Regenwater wordt lokaal opgevangen. Kinderen leren spelenderwijs over natuur en voedsel, terwijl sportparken bijdragen aan biodiversiteit. We maken er inclusieve, gezonde plekken van voor jong en oud. Om scholen te helpen dit te realiseren, helpen we met een subsidieregeling. Daarnaast staan we het scholen toe om soms schoolpleinen tijdelijk te vergroten richting de straat met plantenbakken. Elke school heeft een moestuin, op het plein, het dak of een locatie vlakbij. We motiveren scholen groeneducatie in te zetten en de oogst delen we.

5. We beschermen bestaande bomen tegen kap. Bij kap is herplant met een boom met soortgelijk kroonvolume verplicht. Illegale kap wordt hard aangepakt, ook in binnentuinen. We investeren in handhaving, vergroten transparantie van kapaanvragen en beschermen monumentale, beeldbepalende bomen - bijvoorbeeld in Amelisweerd. We treden streng op tegen illegale vormen van doden van bomen, zoals illegale kap, het vergifigen of wegsnijden van bast. Bomen zijn geen bouwgrond.

6. We planten er elke dag netto 3 bomen bij in de stad, in 4 jaar planten we zo 4300 bomen in de bestaande stad. We zetten daarbij in op inheemse bomen en fruit- en notenbomen om zo meer gespikkelde voedselbossen in de stad te realiseren. Hiervoor gebruiken we bijvoorbeeld voormalige parkeerplaatsen, bestaande groene zones, schoolpleinen en andere locaties. Dit doen we door samen te werken met buurten, gemeenschappen en scholen. Zij mogen plekken aandragen waar bomen geplant kunnen worden. Bijvoorbeeld door middel van enquêtes, inloopmomenten en wijkspreekuren.

7. We blijven met de tegeltaxi werken; die haalt tegels op bij mensen thuis om zo het vergroenen door bewoners te faciliteren. In ruil brengt de taxi compost in de lente bij je thuis. We gaan met de nieuwe Hemelwaterverordening en een subsidieregeling het vergroenen van tuinen en het wegwippen van tegels niet alleen stimuleren maar ook afdwingen.

8. We gaan door met het aanleggen van een blauw-groen Ringpark om de stad heen. Deze riem verbindt bestaande en nieuwe natuur- en watergebieden rondom Utrecht, met ruimte voor waterberging, fiets- en wandelroutes, stadsbossen en biodiversiteit. We combineren dat met de landbouwtransitie, recreatie en duurzame energie. Zo maken we de stadsranden klimaatbestendig en aantrekkelijk. De natuur uit de ring gaat de stad in met groene vingers richting de stad, en linten tussen groen in de stad. Zo kunnen dieren zich in het groen door de stad bewegen en wordt de stad onderdeel van het ecosysteem.

9. We werken samen met partners in de onderwijs- en jeugdagenda aan een actieplan "klimaatadaptatie schoolgebouwen". Goed onderwijs vraagt om gezonde schoolgebouwen, met frisse lucht en een aangename temperatuur in alle seizoenen. In veel scholen wordt het veel te warm en dat wordt door de gevolgen van klimaatverandering alleen maar erger.

10. We helpen schoolpleinen vergroenen en van voldoende schaduw te voorzien. We zorgen dat alle scholen gebruik kunnen maken van subsidies die daarvoor beschikbaar zijn. Juist ook op die scholen in kwetsbare wijken die er niet aan toe komen om hier werk van te maken.

11. We vergroenen bedrijventerreinen. We vergeten bedrijventerreinen niet bij het vergroenen van de hele stad. We focussen hierbij als eerste op hitte-eilanden en de meest grijze gebieden. We stellen budget en ondersteuning beschikbaar voor bedrijventerreinen die zelf met een plan komen.

We zorgen dat energie, warmte en verkoeling eerlijk, betaalbaar en publiek eigendom zijn

1. **We nemen deel in HVC zodat het als publiek warmtebedrijf kan opereren.** Met deze keuze hebben we snel een operationeel warmtebedrijf dat aan de slag kan in zowel bestaande bouw als nieuwbouw, zonder dat de gemeente grote financiële risico's loopt. Vooraf maken we harde afspraken over zeggenschap op duurzaamheid, dimensionering en participatie bij de aanleg van nieuwe warmtenetten in de stad. Daarbij werken we samen met (bewoners)initiatieven en geven we hen de kans om sterke warmtegemeenschappen te bouwen waarin inwoners meeprofiteren én meebeslissen.
2. **We beschermen de wijken met meeste energiearmoede tegen gascrises.** De komende jaren wordt aardgas alleen maar duurder door schaarste en internationale spanningen. We bekijken of deze wijken sneller van het gas kunnen naar betaalbare warmte om te zorgen dat bewoners met lagere inkomens als eerste de financiële verlichting voelen van verduurzaming. In Overvecht streefden we naar de eerste aargasvrije wijk voor 2030. Dat is niet gelukt: bewoners kregen grote beloften, maar bleven achter zonder resultaat en met groeiend wantrouwen richting de gemeente. Ze verdienen daar eerlijkheid en betere uitvoering. Samen met de wijk zorgen we voor een nieuwe start, zodat juist zij profiteren van de energietransitie
3. **We brengen bestaande warmtenetten in publieke handen zodra de nieuwe warmtewet dit toestaat.** We bereiden ons voor op de overname van bestaande warmtenetten, zodra de wet dit toestaat – ook als dat onteigening vereist. Deze warmtenetten komen onder ons publiek warmtebedrijf.
4. **We ontwikkelen collectieve warmtenetten op basis van duurzame bronnen.** Er zijn in Utrecht verschillende duurzame bronnen mogelijk voor collectieve warmte, zoals bodem-aard- en restwarmte of warmte uit oppervlakte of rioolwater. We kijken voor de collectieve warmte per wijk naar de beste optie..
5. **Biomassa faseren we uit** door over te stappen naar duurzamere alternatieven. Zodra er een duurzamer alternatief is, stoppen we met het gebruik van biomassa. Er komen sowieso geen nieuwe biomassacentrales bij. In de bestaande biomassacentrales wordt gebruik gemaakt van lokaal snoei en ander natuurlijk afval
6. **We maken gasloos worden eenvoudiger voor onze inwoners.** We kopen goede cv-ketels op van huishoudens die van het gas af gaan en stellen die beschikbaar aan huishoudens die wachten op hun aansluiting op het warmtenet of de levering van een warmtepomp. Deze dienst kan door het publiek warmtebedrijf of Energie-U uitgevoerd worden.
7. **We combineren de overstap van aardgas naar duurzaam met sociale begeleiding via buurtteams,** gebaseerd op behoeftes in de buurt. Bijvoorbeeld met kookworkshops zodat mensen net zo kunnen koken op inductie als ze nu op gas doen. Een leuke bijkomstigheid op andere plekken is dat daar buurtkookclubs uit ontstonden.
8. **We maken samen met bewoners plannen per wijk voor de overstap naar duurzame warmte.** De gemeente komt met een nieuwe transitievisie warmte waarin inwoners centraal staan. Vóór 2030 halen we 40.000 woningen van het gas af, en 20.000 extra voor 2032. Waar nodig gebruiken we de aanwijsbevoegdheid in de Wet gemeentelijke instrumenten warmte om de urgentie onder inwoners te verhogen. Dit moet gepaard gaan met een concreet en breed informatie- en participatietraject.

We versterken het stroomnet en stimuleren slimme oplossingen.

1. **We versnellen de netverzwaring samen met netbeheerders en zorgen dat bewoners en maatschappelijke organisaties daar zo min mogelijk de rekening voor betalen.** We zorgen voor gemeentelijke coördinatie, gebiedsgerichte planning en integratie in de omgevingsvisie voor de verzwaring van het elektriciteitsnet. De kosten worden eerlijk verdeeld via publieke investeringen en private verantwoordelijkheid. We zorgen voor grote urgentie zodat nieuwe woonwijken en bijvoorbeeld laders of zonnepanelen geen vertraging oplopen. Maar ook om het risico op stroomuitval vanaf 2028 te verkleinen.
2. **We gaan netcongestie tegen met innovatieve energietoepassingen.** We stimuleren oplossingen als smart grids die energie beter verdelen tussen wijken, buurtbatterijen en lokale hubs die vraag en aanbod slim op elkaar afstemmen. Dit doen we al met slimme integrale

energiesystemen zoals in Merwede en met laadsystemen die terug leveren (vehikel-to-grid). We testen deze oplossingen in buurten zodat we samen leren wat werkt om het net te ontlasten en energie betaalbaar te houden. Met collectieve oplossingen verminderen we de hoeveelheid materiaal die nodig is en maken we de oplossingen betaalbaarder.

- 5 3. **We maken afspraken met bedrijven over tijdsgebonden energiegebruik en energiebesparing.** Bovenop landelijke regelgeving gaan we door met afspraken maken met bedrijven in onze stad voor energiebesparing.

We maken lucht en water schoon en de bodem gezond voor mens en dier

1. **We investeren in schoner water en betere waterberging in de stad.** We gaan riooloverstorten tegen, herstellen natuurlijke oevers en gebruiken waterplanten voor zuivering. We koppelen daken af van het riool en vangen regenwater lokaal op. Zo wordt water weer een vriend van de stad.
2. **We voorkomen een drinkwatertekort.** Het is belangrijk dat onze bodem niet te verdicht raakt zodat water opgevangen kan worden en kan doorstromen. We zetten daarom in op efficiënt bodemgebruik en meer waterberging in de stad (bijvoorbeeld op daken) voor tijden dat het droger is.
3. **We willen het aantal zwemplekken in de stad faciliteren, maar beperkt uitbreiden.** Recreatie in het water verslechtert de waterkwaliteit. Op bestaande recreatieplekken zorgen we voor voldoende toiletten, trapjes en prullenbakken én maken we natuurvriendelijke zonnebrand beschikbaar. In het Noorderpark en het Werkspoorkwartier maken we nieuwe locaties.
4. **Vanaf 2030 moeten alle boten op Utrechts water zero-emissie zijn.** We werken nu al toe naar zero-emissie op het water in Utrecht, wat ons betreft mag dit sneller.
5. **Schone mobiliteit maken we de standaard.** We zetten in op schone mobiliteit door de binnenstad autoluw te maken in 2030 en de Oudegracht ook. En we breiden de nul-emissiezones uit: In 2027 voor brom- en snorfietsen in de hele stad en in 2030 ook voor personenauto's in de binnenstad.
6. **Schone bouw maken we de standaard.** We stellen emissievrije eisen aan bouwprojecten vanaf de eerste planfase. We controleren streng op stofemissies van mobiele werktuigen op de bouwplaats.
7. **We verbeteren onze bodemkwaliteit.** We verbieden het gebruik van sterk vervuilende materialen zoals staalslakken in de ondergrond, ook als dit botst met circulaire doelen. We toetsen standaard op bodemkwaliteit bij bouw én herbestemming. Ook als het gaat om functiewijziging, zoals van kantoor naar kinderdagverblijf. Elk initiatief in de buitenruimte moet leiden tot verbetering van de bodem en bescherming van gezondheid.
8. **We verbeteren onze luchtkwaliteit.** We bouwen door op het gemeentelijke plan 'Gezonde lucht voor iedereen' waardoor we gaan voldoen aan de advieswaarden voor luchtkwaliteit van de wereldgezondheidsorganisatie (WHO) uit 2021. Aanvullend blijven we inzetten op maatregelen die onze lucht schoner maken zoals minder roken op openbare plekken en meer reinigend groen. Vanaf 2030 is houtstook in de stad verboden - dit is nu verantwoordelijk voor een kwart van alle luchtvervuiling in de stad. We starten in 2027 met luchtkwaliteitsrapportages waarbij we ook fiets- en wandelroutes in kaart brengen. Zo kunnen bewoners zien waar gezonde lucht is en kunnen we gericht ingrijpen bij overschrijdingen van gezondheidsnormen. We maken van schone lucht een uitgangspunt bij mobiliteits- en groenbeleid.

We bouwen aan een groene, gezonde en sociale leefomgeving

Groene en gezonde landbouw en voedsel

1. **We maken meer stadslandbouw mogelijk.** We stellen gemeentelijke landbouwgrond en leegstaande panden beschikbaar en versoepelen bestemmingsplannen om voedselproductie in en rond de stad te ondersteunen.
2. **We steunen buurtinitiatieven zoals buurttuinen, schoolmoestuinen en pluktuinen.** We maken deze projecten mogelijk via subsidies en vergunningen en benutten de openbare ruimte.
3. **We creëren natuurvoedselzones.** Ontwikkel (kinder)natuurterreinen in en rond de stad waar inwoners spelenderwijs leren over voedsel uit de natuur, zoals vruchten en noten.
4. **We stellen een gemeentelijke voedselvisie op in samenhang met ons beleid op circulariteit.** Het doel van ons beleid is het tegengaan van overconsumptie, tegengaan van voedselverspilling, het duurzaam hergebruiken van voedselresten en een steeds plantaardiger dieet promoten. Ook ontwikkeld het beleid kaders voor duurzame voedselproductie, distributie en consumptie.
5. **We geven als gemeente het goede voorbeeld met gezonde en duurzame kantines binnen gemeentelijke gebouwen,** met een hoog percentage duurzaam en lokaal voedsel. Dit nemen we mee in de aanbesteding.
6. **We stimuleren boerenmarkten en voedselcoöperaties en maken regionale verkoop eenvoudiger** door ruimte te bieden en met horeca en retail bindende afspraken te maken.
7. **We zetten in op korte ketens en versterken de relatie tussen boer en burger** via open boerderijdagen, 'boertours' en schoolexcursies. Los eventuele belemmeringen in regelgeving op.

8. We geven initiatieven zoals voedselbossen, pluktuinen en boerenmarkten meer ruimte in omgevingsplannen en vergunningstrajecten.

Openbare ruimte als plek voor ontmoeting en rust

1. **We investeren in een Groen Pleinen Plan.** We wijzen een aantal "kansruispunten" in de stad aan waar potentie is voor een gezellig plein met groen, bomen en bankjes of terrasjes. Zodra de mogelijkheid zich voordoet, realiseren we deze dan.
2. **Ongelijk investeren, ook in stenen.** We zetten keihard in op het verbeteren van de leefomgeving waar het het hardst nodig is. We verhogen het onderhoudsniveau van de openbare ruimte in wijken met grote achterstanden, zoals Overvecht en Kanaleneiland.
3. **In elke wijk komen minimaal 3 openbare, genderneutrale toiletten.** Bij het ontwerp houden we in het bijzonder rekening met ouderen, mensen met een beperking en vrouwen.
4. **We willen terrasverwarmers uit de stad weren.** Terrasverwarmers zijn een overbodige luxe met een gigantisch klimaatprijkskaartje. We gaan niet stoken voor de mussen en dus ook niet voor horecabezoekers die in de winter op een terras willen zitten. Dekens en elektrische kussen zijn een goed alternatief. De gemeente moet met ondernemers in gesprek om deze te weren.
5. **We leggen groene wandel- en fietswegen aan over brede stadswegen,** bijvoorbeeld de Beneluxlaan of de Cartesiusweg, en maken er verbindend groen van.
6. **We verminderen het aantal parkeerplaatsen met 1% per jaar,** te beginnen in wijken met goede OV-dekking. Die ruimte gebruiken we voor groen, spelen en ontmoeten. We vragen actief aan bewoners waar zij parkeerplekken kunnen missen en zetten daar al meteen tijdelijk groen neer.
7. **We voorkomen zwerfafval met campagnes en voldoende prullenbakken in de openbare ruimte.** We organiseren in elke wijk schoonmaakacties, gaan verder met de afval ambassadeurs en plaatsen waar nodig extra containers bij. We beboeten het veroorzaken van zwerfafval en bijplaatsen van afval bij ondergrondse containers. Dit levert steeds meer overlast op en moet dus sneller opgeruimd worden.
8. **We maken straten meer voor wandelen, fietsen, groen en spelen en minder van auto's.** Dit doen we door waar het kan de straat 'op te knippen', en het doorgaand autoverkeer te weren uit de straat. Elders is het beter om de straat 'te knippen' waarmee we de straat smaller maken en zo meer fietsparkeren, groen of bredere fietspaden kunnen toevoegen.

We tolereren geen dierenleed

1. **We beschermen dieren in de stad en zetten actief in op dierenwelzijn.** Utrecht faciliteert nu al geen evenementen waarbij dieren als vermaak worden gebruikt, zoals circussen of dierenbeurzen. Ook wordt de verkoop van bont en levende dieren op markten verboden. We maken afspraken met de politie om geen paarden of honden meer in te zetten bij handhaving of evenementen.
2. **We pakken hengelsport in Utrecht aan.** De gemeente beperkt visvergunningen, weert hengelaars uit ecologisch kwetsbare gebieden en start een publiekscampagne over dierenleed in de recreatie-vissport.
3. **We ondersteunen lokale dierenhulporganisaties** zoals de dierenambulance, vogelopvang, dierenvoedselbank en het dierenasiel, zodat dieren in nood altijd kunnen worden opgevangen. Commerciële dierenfokkers die de wet overtreden willen we hard aanpakken en zijn niet welkom in onze stad.
4. **We blijven doen wat we doen op diervriendelijk bouwen.** Dat betekent bouwen buiten het broedseizoen, nestplekken en verblijfplaatsen toevoegen bij nieuwbouw zoals voor gierzwaluwen en vleermuizen.
5. We willen de biodiversiteit in de stad vergroten met inheems groen, vogelkastjes en meer
6. **We zetten ons in om het dierenleed in de bio-industrie te stoppen en zetten ons in voor meer plantaardig eten.** Er is heel veel dierenleed in de bio-industrie, en in de veehouderij in algemene zin. We zetten ons in om de boeren in onze gemeente te helpen diervriendelijk te werken en eventuele bio-industrie bouwen we af. Op gemeentelijke borrels en evenementen bieden we standaard lekkere, plantaardige gerechten aan. We helpen inwoners en de horeca van Utrecht hun vleesconsumptie te verminderen door (cultureel passende) alternatieven in het zonnetje te zetten. We kijken met supermarkten hoe zij hun vegetarisch aanbod kunnen vergroten en plantaardig eten kunnen bevorderen.

We creëren een circulaire, rechtvaardige en lokale economie zonder verspilling

Circulair: We bouwen aan een kringloop stad zonder afval

1. **We stellen heldere doelen om te komen tot een circulaire economie.** We blijven streven naar 50% minder restafval per inwoner en 50% minder bedrijfsafval in 2030. Door meer te delen, hergebruiken en repareren, hoeven Utrechters minder weg te gooien. We maken per buurt inzichtelijk hoeveel afval er is, koppelen daaraan gerichte acties en belonen bewoners en ondernemers die vooroplopen in afvalreductie.
2. **Het meeste wat we kunnen zit in ons eigen inkoopbeleid. Daarom zetten we zelf maximaal in op circulaire inkoop** en meer locaties voor circulaire bedrijvigheid in de stad
3. **We ondersteunen kringlopen, deel- en ruilinitiatieven en reparaties in elke wijk.** Kringloop(werkplaatsen), repair-café's en naaiateliers maar ook deelinitiatieven zoals minibieb's, kledingbibliotheken en gedeelde gereedschapsschuren, zijn een belangrijke schakel in de circulaire ie. We zorgen voor betaalbare huisvesting, vergoeden een deel van de arbo- en opstartkosten en maken afspraken over samenwerking met buurtcentra en scholen. We ondersteunen tweedehands markten zoals de Betonnerie, stellen buurtlocaties beschikbaar en versoepelen waar nodig regels voor initiatieven die spullen lokaal willen doorgeven, verkopen of ruilen.
4. **Elke milieustraat wordt een circulaire ambachtscentrum.** Een circulair ambachtscentrum is een milieustraat, waar ook reparatie, kringloop, onderwijs en inclusieve werkgelegenheid plaatsvindt. Samen met de kringlooporganisatie werkt de gemeente hier aan het opleiden van mensen voor een baan in de circulaire ie. Maar ook inwoners worden hier wijzer over hoe beter te recycleren, repareren en wat er te halen valt in een kringloop.
5. **We versterken (mbo-)vakmanschap via leer-werkplaatsen voor reparatie, hergebruik en upcycling.** We stellen gemeentelijke werkruimtes beschikbaar, investeren in gereedschappen en ondersteunen vakmensen die jongeren, statushouders of zij-instromers opleiden en stages aanbieden om circulaire makers te worden. De kringlopen hebben een expliciete functie hierin, omdat zij werkplekken bieden voor mensen met een ondersteuningsvraag. We breiden het Circulair Maakdistrict in Werkspoor uit.
6. **We investeren in de omscholing van onze inwoners naar sectoren die we willen laten groeien: zorg(technologie), onderwijs, duurzame mobiliteit, circulaire productketens en de energietransitie.** Het zijn beroepen waarmee je een hele concrete bijdrage levert aan een betere wereld. Het biedt kansen voor werkzoekenden, migranten, maar ook voor mensen die op zoek zijn naar meer betekenis in hun werk, zoals professionals die hun huidige baan niet meer passend vinden. Geen stomme burn-out banen meer voor Utrechters die iets zinvol willen doen.
7. **We organiseren een gestroomlijnde grondstoffenketen.** We blijven afvalscheiding verbeteren om materialen zo veel mogelijk te gebruiken als nieuwe grondstof. We zorgen voor genoeg nabije inzamelplekken. Herbruikbaar materiaal wordt na inzameling, gesorteerd, gereinigd en opnieuw gebruikt of tijdelijk opgeslagen, bijvoorbeeld bij het grondstoffendepot de Trechterweide. We maken afspraken met afvalinzamelaars zodat het depot goed benut wordt en onderzoeken of er meer grondstoffendepots nodig zijn en of een online depot goed zou werken in Utrecht.

We gaan hyperconsumptie bestrijden en zetten in op verdere vermindering van uitstoot en afval

1. **We maken gemeentelijke klimaatdoelen zichtbaar en tastbaar voor inwoners.** Zo kunnen bewoners en ondernemers meedoen aan klimaatbeleid en de gemeente aanspreken op ineffectief beleid. We onderzoeken ook zelf het beleid van de gemeente: als het schadelijk is voor het klimaat, sturen we bij of schrappen we regelingen die onze doelen ondermijnen. Dit doen we ook met subsidies en investeringen. We richten een onafhankelijke Klimaat- en Biodiversiteitsrekenkamer op
2. **We verbreken actief banden met fossiele bedrijven. We herzien sponsoring, subsidies en samenwerking.** We maken hierover bindende afspraken met gemeentelijke partners, en stimuleren maatschappelijke organisaties en het mkb om hetzelfde te doen. Utrecht wordt zo een stad zonder fossiele invloed.
3. **We werken naar een verbod op reclame in de openbare ruimte.** Reclame zet aan tot overconsumptie en maakt ongelijkheid voelbaar. Anderzijds is het ook een nodige inkomstenbron voor onze groene en sociale ambities. We verminderen stapsgewijs het aantal plekken voor reclame. De ruimte die vrijkomt wordt gebruikt voor overheidscommunicatie en culturele en maatschappelijke initiatieven. In Utrecht zijn fossiele reclame en gokreclame al verboden, we

onderzoeken of we vlees- en visreclames daar op korte termijn aan toe kunnen voegen. We verbieden ook fossiele sponsoring en sponsoring van gokreclames bij evenementen en instellingen.

4. **We stimuleren gedragsverandering via communicatie, educatie en regelingen.**

Gedragsveranderingen zoals repareren in plaats van vervangen, meer lokaal en plantaardig voedsel en gedeelde mobiliteit bereiken we niet zomaar, daarvoor moeten we kennis op veel plekken beschikbaar maken. Daarnaast zetten we in op campagnes en stellen we hyperconsumptie en kapitalisme aan de kaak als oorzaak van veel problemen.

5. **De ambtelijke organisatie voor zover mogelijk naar klimaatneutraal in 2030.** Dit doen we met schone energie, duurzame vervoersmiddelen, circulaire inkoop en vergroening. De uitstoot van de organisatie wordt gemonitord en over gerapporteerd. Omdat sommige contracten en investeringen lang lopen is 2030 voor die afspraken niet haalbaar. Voor deze uitstoot en zo lang de organisatie niet klimaatneutraal is, werken we aan lokale compensatie. We kopen geen CO₂ af in het buitenland. We streven na 2030 naar een klimaatpositieve organisatie.

We worden een klimaatneutrale gemeente die het goede voorbeeld geeft

We zetten in op klimaatrechtvaardigheid door energiebesparing en isolatie

1. **Een goed geïsoleerd huis wordt de standaard.**

In 2030 zijn er geen woningen meer met energielabel E, F of G. In prestatieafspraken met woningcorporaties leggen we vast dat ze in 2028 hun EFG-woningen verbeterd moeten hebben. In buurten met gespikkeld bezit zorgen we dat gelijktijdig bredere renovatie wordt uitgevoerd en dat er budget is voor alle inwoners om mee te isoleren. We zorgen voor ontzorgteams en juridisch advies aan woningeigenaren en VvE's. In 2040 zijn er in Utrecht alleen nog woningen met energielabel B of hoger.

2. **We breiden het isolatieoffensief uit met een gemeentelijk fonds.** Het fonds richt zich op woningbezitters met slechte isolatie die zelf geen geld hebben om te isoleren, maar nu wel in de kou en schimmel zitten. Jaarlijks pakken we hiermee de 2.000 slechtst geïsoleerde woningen aan. We laten dit uitvoeren door lokale bedrijven zodat dit weer lokale werkgelegenheid oplevert.

3. **We richten een isolatiecoalitie op met Utrechtse mkb'ers,** die samen standaard offertes en korte wachttijden aanbieden. Zo versnellen we de aanpak én stimuleren we lokale werkgelegenheid. We zorgen hiermee ook dat meer daken worden benut voor vergroening en zonne-energie.

4. **We stellen duidelijke verplichtingen en ondersteunen bedrijven en organisaties in het nemen van hun verantwoordelijkheid.** De gemeente neemt, afhankelijk van de soort organisatie, een passende rol om te zorgen dat de grootste vervuilers de meeste verantwoordelijkheid nemen. We handhaven meer op de verplichte energiebesparing voor bedrijven. Mkb'ers helpen we bij het kiezen van de meest effectieve maatregelen. Voor maatschappelijke organisaties organiseren we collectieve acties. .

5. **We gaan door met onze succesvolle aanpak en werken verder samen met maatschappelijke organisaties om bewoners te bereiken met kosteloze energiehulp.** We geven advies, producten en compensatie aan armere huishoudens met een hoge energierekening. We blijven extra energiekosten vergoeden en breiden de witgoedregeling uit met wasmachines. We verwijzen naar landelijke ondersteuning en zorgen voor aanvullende hulp wanneer deze weer te laag is. Deze voorzieningen maken we nog toegankelijker. We betrekken welzijnsorganisaties, de armoedecoalitie en Energie-U bij de aanpak van energiearmoede. We verweven energiehulp met bestaande hulptrajecten zodat inwoners sneller geholpen worden door vertrouwde gezichten als de huisarts of thuiszorg.

6. **Als landelijk beleid zorgt dat Utrecht niet haar klimaatdoelen haalt, spannen we een rechtszaak aan tegen het Rijk.** We bereiden zelf juridische stappen voor en sluiten ons aan bij andere gemeenten die vechten voor een leefbare planeet. Hiermee doorbreken we de praktijk waarbij het rijk of Europa eisen stellen maar niet de mogelijkheden erbij leveren om deze te realiseren.

We zetten in op lokale en duurzame energieopwekking

1. **We breiden onze ambitie voor duurzame opwek uit door belemmeringen weg te halen.** Op locaties waar al gestart is met duurzame energie-opwek kijken we of de opbrengst nog kan worden uitgebreid. We bieden ruimte aan minstens zes windmolens in Rijnenburg. We breiden de

opwek van zonnevelden in Ockuizen uit. Daarnaast verhogen we het aantal focusgebieden voor energieopwek en blijven ons inzetten om daken te benutten voor zonne-energie. We maken meer ruimte voor wind en zon op plekken zoals de Uithof, de Voorveldsepolder en bedrijventerreinen.

- 5 2. **We streven naar 100% publiek bezit bij energieprojecten.** We handhaven de eis dat minimaal 50% van nieuwe energieprojecten in lokaal of coöperatief eigendom is maar sturen op 100% lokaal bezit. We geven voorrang bij projecten voor energie-opwek aan lokale coöperaties en energiegemeenschappen. Als dat niet lukt, gaat voorrang - op volgorde - naar organisaties met bewonerszeggenschap, sociale meerwaarde, lokaal gebonden maatschappelijke organisaties of lokale (midden-klein)bedrijven.

- 10 3. **We zorgen dat een deel van de winsten uit lokale energieopwek terecht komen in buurtbudgetten.** We laten buurtbewoners samen beslissen waar het geld heen gaat: energiekorting voor kwetsbare huishoudens, vergroening van pleinen of een extra kracht in het buurthuis.

- 15 4. **We ondersteunen energiegemeenschappen en coöperaties actief.** Onder andere met subsidies, communicatie, ambtelijke ondersteuning en toegang tot gemeentelijke infrastructuur. We stellen onze gemeentelijke communicatiekanalen beschikbaar om de zichtbaarheid van deze initiatieven te vergroten. Deze ondersteuning is afhankelijk van hun inzet om meer bewoners betrekken en representatiever worden. Zo krijgt initiatief van onderop meer kans én verantwoordelijkheid.

- 20 5. **We helpen lokale energieprojecten bij het vinden van vaste afnemers**, door te zorgen voor langdurige contracten. Hiermee maken we duurzame energie ook betaalbaar voor kleinere bedrijven en collectieve voorzieningen. We geven een voorkeur aan samenwerking met maatschappelijke organisaties en sociale, duurzame bedrijven.

- 25 6. **We eisen een structurele rechtvaardige winstafdracht van commerciële windmolens en zonneparken.** We leggen commerciële energiebedrijven dezelfde maatschappelijke verplichtingen op als coöperaties, zoals bijdragen aan het isolatiefonds en verplicht beleid tegen energiearmoede. Door winst uit wind en zon te verankeren, komt die ten goede aan de bewoners van Utrecht in plaats van (buitenlandse) aandeelhouders en blijft de sociale winst van de energietransitie overeind.

- 30 7. **We maken van Utrecht een koploper in energiegemeenschappen**, door ook bestaande warmtenet- en opslaginitiatieven te integreren. We breiden de samenwerking (*community of practice*) voor warmtecoöperaties uit en jagen samenwerking aan tussen wijkinitiatieven, woningcorporaties en publieke instellingen. Onder andere in onze samenwerking met HVC.

Voor iedereen een betaalbaar en duurzaam (t)huis in de stad

5 We maken wonen betaalbaar

Grond voor gemeenschappen

1. **We stoppen grondspeculatie door het voorkeursrecht voor de gemeente uit te breiden en onteigening in te zetten als er vertraging van woningbouw dreigt.** Grondspeculatie is een belangrijke factor in stijgende huizenprijzen. Het tegengaan van grondspeculatie beschermt betaalbare woningbouw en toegang tot woningen.
2. **Bij het uitgeven van tenders op gemeentegrond wordt een maximale huurprijs per woning vastgesteld als belangrijke voorwaarde.** Het vaststellen van maximale huurprijzen beschermt huurders tegen te hoge huren en bevordert betaalbaarheid.
3. **Grond behoort tot de gemeenschap.** Het behouden van erfpacht beschermt gemeentelijke controle over grond en voorkomt speculatie, wat betaalbaarheid ten goede komt.
4. **We bouwen woningen bovenop gemeentelijk vastgoed zoals schoolgebouwen en wijkbureaus.** Zo combineren we publieke voorzieningen en woningbouw. In samenwerking met corporaties kan er sociale woningbouw bovenop of naast verouderde, ongebruikte schoolgebouwen of zwembaden. In de plinten kan de originele functie behouden worden, terwijl er sociale huur of middenhuur bovenop kan.
5. **De afgelopen jaren hebben we gewerkt met voorrang op de woningmarkt voor bepaalde beroepsgroepen, zoals onderwijzers en zorgmedewerkers, hier gaan we mee door.** Het grote tekort aan mensen die werk doen wat voor alle Utrechters belangrijk is, maakt dat dit nodig is.
6. **We zijn zeer terughoudend met sloop en proberen vooral te versterken wat er al is.** Onze stad kent talloos veel bestaande gebouwen, sociale structuren, woningen en gemeenschappen. Alles wat je weghaalt ben je voor altijd kwijt. Tegelijkertijd zien we soms dat we bij het slopen van een klein aantal woningen, veel meer betaalbare woningen ervoor terugkrijgen. Dit wegen we per geval af. We organiseren buurtbijeenkomsten om bewoners te raadplegen om loze bebouwing om te zetten in dienstbare faciliteiten en woningen waar de omgeving van groeit. We betrekken bestaande actiegroepen actief, zo versnellen we kleinschalige verdichting in bestaande wijken, en bouwen we aan een leefbare buurt.

7. **Bij sloop geven we bij sociale en (indien mogelijk) middenhuur voorrang aan bewoners die binding hebben met de wijk**, zo zorgen we voor langdurig verbonden gemeenschappen die samen bouwen aan leefbare buurten
8. **We kiezen ervoor om op bestaande complexen lagen toe te voegen, idealiter zijn dat er 2 maar waar 1 laag mogelijk is, laten we deze kans niet liggen.** Dit doen we in combinatie met verduurzaming, zodat alle huurders meer overhouden in hun portemonnee. Het optoppen van bestaande complexen is een bouwactiviteit gericht op het vergroten van de woningvoorraad en deze te verduurzamen zodat het voor alle bewoners goedkoper wordt.
9. **We verhogen de OZB.** Een vast percentage van de opbrengst uit OZB gaat naar een apart woonfonds voor betaalbare woningbouw.

Gemeenschappen aanleggen

1. **We voegen kavels toe aan DAK (woningnet) waarbij inwoners met minder urgentie zich op kunnen inschrijven voor woningen die pas over een paar jaar gebouwd worden.** Zo wordt de wachttijd minder druk omdat er mensen met minder urgentie al uitstromen en kan er tegelijkertijd al gewerkt worden aan gemeenschap ruim voordat de bewoners de nieuwe woningen in gaan. Dit versterkt sociale cohesie bij nieuwe projecten.
2. **We voegen woonboten in de sociale sector toe om snel stappen te kunnen maken.** Door meer vergunningen beschikbaar te maken en corporaties hier voorkeur op te geven voorkomen we lange bouwprocedures en kunnen we in veel wijken een betere mix van sociaal, midden en koop bieden. Dit doen we samen met waterschappen, provincie en Rijkswaterstaat. Het toevoegen van woonboten is een snelle vorm van het uitbreiden van de woningvoorraad met nieuwe woonvormen, daarnaast krijgen kade tuinen en werken we samen met bewoners om de biodiversiteit te verhogen.
3. **In elk plan maken we ruimte voor betaalbare seniorenwoningen en knarrenhofjes.** Het toevoegen van seniorenwoningen in elk plan is een direct onderdeel van nieuwbouw- en planningsprocessen. Het bevordert de doorstroming, en hierdoor komen ook starters, gezinnen en studenten sneller aan een woning. We houden bij het ontwikkelen van seniorenwoningen rekening met culturele verschillen in woonbehoefte. We onderzoeken of we een minimumpercentage voor wooncomplexen met een gemeenschappelijke ruimte kunnen opnemen bij de opdrachtverlening aan bouwondernemers/investeerders.
4. **We steunen minimaal 2 wooncoöperaties per jaar.** Deze coöperaties, waar mensen collectief samenwonen, dienen te voldoen aan eisen aan diversiteit. We voorkomen dat dit homogene gemeenschappen worden. We hebben de ambitie om deze aantallen fors te laten stijgen, om een volwaardig aantal te worden in de bouwproductie. Deze ambitie hebben we ook voor woongroepen. Het steunen van wooncoöperaties, gaat om het stimuleren van nieuwe woningbouwinitiatieven door bewonerscollectieven. Deze zijn de ultieme gemeenschappen voor zorg en leefgenot.
5. **We staan open voor experimenten in de volkshuisvesting.** Onze maatschappij verandert constant en ook onze leefsituaties. We geven ruimte, maar denken altijd aan woonrechten. Experimenten in volkshuisvesting zijn gericht op innovatieve manieren om nieuwe woningen of woonvormen te ontwikkelen.
6. **Naast de corporaties die al actief zijn in de stad, staan we open voor corporaties die een bijdrage willen leveren aan de volkshuisvesting in onze stad en hier nieuw zijn. We richten een gemeentelijk woonbedrijf op om te sturen op grond en betaalbare woningen.** Het toelaten van nieuwe corporaties stimuleert de ontwikkeling van nieuwe woningbouwprojecten en met een eigen woonbedrijf kunnen we grond verwerven en verhuren, panden opkopen voor sociale huur en meer langdurig betaalbare koop aanbieden.
7. **In buurten met weinig sociale huur, vragen we corporaties om woningen te realiseren of aan te kopen.** Het realiseren van nieuwe sociale woningen in buurten zoals Oog in Al, Rijsweerd, Wittevrouwen, Julianapark werkt kansengelijkheid in de hand.
8. **Het doel is om ook betaalbare koopwoningen te realiseren, waarbij winst niet volledig wegvloeit naar de eerste koper.** Dit blijkt complex maar er wordt naar alle opties gekeken (o.a. via erfpacht), ook samen met de Tweede Kamerfractie. Het realiseren van betaalbare koopwoningen waarbij door erfpachtconstructies het winstmodel verdwijnt is hierbij wenselijk. We willen dat de betaalbare koopwoning niet alleen bij de eerste koop betaalbaar is, maar ook daarna bij doorverkopen.

9. **We willen 90% betaalbare huur en middensegment voor de uiteindelijke woningverdeling binnen onze stad waarvan 45% sociaal is.** Dit betekent dat we bij de planning en realisatie van nieuwe projecten in sommige wijken waar al veel sociale huur is minder sociale huurwoningen bouwen, en in andere wijken waar minder sociale huur is veel meer.

10. **We hanteren per project een gemiddelde van 65m²,** maar we kunnen kleiner bouwen voor bepaalde doelgroepen. Zo kan er gekozen worden om voor specifieke doelgroepen zoals alleenstaande statushouders, of voormalig dak- en thuisloze mensen hierop af te wijken met een kleinere passende woning binnen nieuwe en bestaande projecten en gemeenschappen.

Sociaal bijbouwen: werken aan een verbonden stad

1. **Bijbouwen doen we eerst binnen de stad.** We bouwen rond bestaande en nieuwe OV-knooppunten: Beurskwartier, Cartesiusdriehoek, Overvecht, Leidsche Rijn Centrum, Merwedekanaalzone, Maarschalkerweerd, Rijsweerd en Papendorp. We bouwen bij elk project met het principe: eerst de halte en het fietspad, dan de heipaal. Geen nieuwe wijk zonder OV. ZIE HOOFDSTUK MOBILITEIT VOOR MEER INFO OVER OV-PLANNEN.

2. **We maken concrete plannen en gaan voortvarend aan de slag op plekken als de A12-zone en Lunetten-Koningsweg** waar potentie is voor betaalbare woningbouw, vergroening, monumenten, cultuur en bestaand groen.

3. **Ook in Rijnenburg bouwen we woningen bij wanneer we binnenstedelijk rond zijn, waarbij groen, sociale woningbouw en hoogwaardig openbaar vervoer randvoorwaardelijk is.** Zoals met het Rijk en andere partners afgesproken, bouwen we vanaf 2035 maximaal 25.000 woningen in Rijnenburg. Dit doen we alleen in het zuidelijke stuk, met hoge eisen rondom betaalbaarheid en sociale huur, voorzieningen, groen en OV. Daarbij houden we rekening met het waterniveau en risico's bij bouw in het gebied, inclusief de kans op eventuele verzakking. In de nieuwe buurten van Groot Merwede maken we ook ruimte voor sport en recreatie. We willen waterberging in Rijnenburg verbinden met recreatie en roeien.

4. **Noord-Rijnenburg en het randgebied om de wijk heen, blijft groen en blauw.** We willen dit radicaal in kwaliteit verbeteren door er een natuurpark aan te leggen wat we samen met omwonenden die dat willen beheren en genoeg ruimte te maken voor waterberging. Hier is ruimte voor 'wildgroen', voor dieren - geen mensen, en voor waterberging. We starten al in 2026 met die vergroening.

5. **Er is eerst hoogwaardig openbaar vervoer in Rijnenburg, dan pas komen er woningen.** We bouwen pas in Rijnenburg als er een hoogwaardig openbaar vervoersverbinding en fietspad is aangesloten op de nieuwe wijk, langs Groenewoud en de Merwedekanaalzone, bijvoorbeeld met een ondergrondse tram.

6. **We bepleiten bij de Rijksoverheid en Provincie om de Noordelijke Randweg Utrecht indien mogelijk ondergronds aan te leggen,** mede voor de leefbaarheid en gezondheid van Overvecht en de gehele stad.

7. **We verzetten ons tegen de komst van de nieuwe vliegroute (de vierde route) boven de provincie Utrecht.** Deze vliegroute beperkt de mogelijkheden in de stad om te bouwen en leidt tot geluidsoverlast.

8. **We garanderen betaalbare woningen in nieuwbouwzones** door te sturen op 90% betaalbare woningen - sociale huur en het middensegment. Zo zorgen we ervoor dat toekomstige woningen betaalbaar zijn en dat mensen een kans krijgen in een kapitalistisch systeem. ZIE HOOFDSTUK WONEN VOOR MEER INFO.

9. **Alle nieuwe projecten die we in Utrecht bouwen hebben groen voorop staan, dan pas de rest.** Nieuwe projecten denken nog te vaak aan groen in de openbare ruimte *achteraf* in plaats van op voorhand. Dit maakt dat er nog steeds te weinig nieuw groen wordt toegevoegd in nieuwe wijken, terwijl de noodzaak groot is. Voortaan beginnen we bij nieuwe planontwikkeling met het groen en moet minstens 30% ervan groen zijn. We bedenken eerst waar we het groen willen - parken, plantsoenen maar ook groene gevels, geveltuinen en groene daken - voor een zo optimaal mogelijk groengebruik van de openbare ruimte, dan pas voegen we de rest in. ZIE HOOFDSTUK GROEN VOOR MEER INFO

10. **Alle nieuwe projecten die we in Utrecht bouwen, bouwen we autoluw.** Door parkeerplekken uit het straatbeeld te halen en meer deelauto's te realiseren, kunnen we veel meer woningen per project realiseren. Dit betekent ook dat we parkeervergunningen minder uitgeven of duurder maken, afhankelijk van de wijk. Daarnaast willen we dat onze straten voor mensen en dieren zijn - auto's krijgen minder prioriteit. ZIE HOOFDSTUK MOBILITEIT VOOR MEER INFO.

11. **We gaan als gemeente nog meer actief grond opkopen.** We kopen actief grond op voor het halen van onze doelen: maatschappelijke functies, betaalbare woningen en meer groen. We gebruiken vaker de Wet voorkeursrecht gemeenten om als actieve marktspeler als eerste grond te kunnen verkrijgen.

5 **We bouwen duurzame en gezonde woningen**

1. **We bouwen klimaatadaptief en maken groene gevels de norm in plaats van de uitzondering, voor verkoeling en biodiversiteit.** We gebruiken waar mogelijk altijd circulaire materialen en hout. Klimaatadaptief bouwen met circulaire materialen en groene gevels is een essentieel onderdeel van nieuwe bouwprojecten.
- 10 2. **We zorgen in nieuwe projecten voor een goede balans tussen isolatie en ventilatie waarbij de balans tussen een lage energierekening, gezondheid en klimaatbestendigheid voorop staan.** Te vaak ligt de nadruk bij nieuwbouw alleen op isolatie, waardoor er in nieuwe woningen vochtproblemen ontstaan, hittestress is en schimmel te veel kans krijgt.
- 15 3. **Bij nieuwe projecten houden we altijd een bezonningsstudie, hierbij stellen we de strengste TNO-norm, waarbij elke gevel behalve de noordzijde minimaal 3 uur bezonning heeft per dag.** Bezonningsstudies zijn een integraal onderdeel van de planning en uitvoering van nieuwbouwprojecten, het bevordert de leefbaarheid van een omgeving.
- 20 4. **In nieuwe projecten leggen we "knarrenhofjes" aan waarbij ouderen samenwonen in gemengde projecten met een verhoogd aandeel voor gezinnen met jonge kinderen.** Het aanleggen van "knarrenhofjes" is een specifieke bouwactiviteit gericht op gemengde woonvormen waarbij zowel gezinnen als ouderen aan elkaars zorgbehoeftes bijdragen.
- 25 5. **We zorgen dat er ruimte wordt gereserveerd voor zorg in zowel nieuwbouw als gerenoveerde complexen met een groot aandeel ouderenhuisvesting.** Het reserveren van ruimte voor zorgfaciliteiten in nieuwbouwprojecten maakt zorg efficiënter en bereikbaarder voor mensen met een hoge zorgvraag.
6. **We willen levende en leefbare buurten op straatniveau, ook bij hoogbouw.** Met winkeltjes, horeca, buurtkamers, sociaal ondernemers of culturele makers in de 'plinten' van een gebouw hebben we ogen op straat, voorzieningen voor bewoners en meer sociale veiligheid.
- 30 7. **We faciliteren bestaande of nieuwe bewonersgemeenschappen van huurders en buurtinitiatieven.** Samen maken we de stad. We cultiveren en motiveren initiatieven in de buurten en kijken bijvoorbeeld rond leefbaarheid en nieuwe ontwikkelingen.
- 35 8. **We zorgen ervoor dat je huur omlaag gaat als je huurwoning niet verduurzaamd wordt.** Verduurzaming moeten verhuurders veel sneller oppakken. Lagere energiekosten om comfortabel te kunnen wonen zien we altijd als voorwaarde voor een realistische huurprijs. Verduurzaming omvat verbeteringen aan bestaande woningen, zoals isolatie en energiezuinige systemen, om de woonkwaliteit te behouden. Verhuurders wachten hier vaak veel te lang mee of doen het pas tussen verhuisbewegingen in.
- 40 9. **Niemand hoort in een woning te wonen met schimmel.** Hiervoor blijven we de schimmelexpert inzetten. Het inzetten van een schimmelexpert om schimmel te behandelen is een onderhoudsactiviteit om de woonkwaliteit te waarborgen. Bij voorkomende schimmel dwingen we een korting af voor de huur. Het afdwingen van huurkorting bij schimmel beschermt huurders financieel tegen gebreken in hun woning.

We zorgen dat iedereen een dak boven zijn hoofd heeft

- 45 1. **We geven dakloze mensen en mensen die bijna dakloos worden voorrang bij sociale huurwoningen.** Wat dakloze mensen nodig hebben is een woonplek. Dat wordt de basis van ons woonbeleid. In Utrecht hebben we succesvolle pilots gehad met het sneller huisvesten van dakloze mensen. Bij het Living Lab Eerst Een Thuis woont na twee jaar bijna 90 procent van de gehuisveste mensen daar nog.
- 50 2. **We zorgen voor meer locaties voor Skaeve Huse.** Voor mensen die een tijd op straat hebben geleefd of om een andere reden meer zorg en begeleiding nodig hebben dan aan huis geboden kan worden, blijven we zorgen voor passende oplossingen, zoals beschermd wonen en Skaeve Huse.
3. **Het doel is dat iedereen een passende woonplek krijgt.** Zolang het nodig is, richten we opvanglocaties goed in. Dat betekent dat ze 24 uur per dag open zijn en mensen een eigen kamer

hebben. Bij de toegang tot opvang en hulp maken we geen onderscheid tussen groepen en we bieden iedereen (dus ook arbeidsmigranten en ongedocumenteerde mensen) een plek.

4. **We zorgen dat er bij extreem weer extra opvang is**, omdat dan meer mensen die normaal niet in beeld zijn zich melden en buiten slapen levensgevaarlijk is. De winteropvang moet de hele winter open zijn. Bij extreme hitte moet er ook genoeg opvang en koel onderdak voor iedereen zijn.
5. **We blijven zorgen voor passende opvang en ondersteuning voor specifieke groepen** zoals ouderen, vrouwen en kinderen, mensen uit de queergemeenschap en slachtoffers van huiselijk geweld. We zorgen dat wonen veilig en passend is voor kwetsbare groepen, zoals Queer personen en jonge mensen die net uit de kast komen, die te maken kunnen krijgen met sociale onveiligheid in hun woonomgeving. We stimuleren gemengde en sociaal veilige woonwijken en betrekken kwetsbare groepen bij de toewijzing van woningen.
6. **We voorkomen dakloosheid**. Niemand wordt ontslagen uit een zorginstelling zonder dat er zicht is op een woonplek. Door met onze Utrechtse schuldenaanpak tijdig hulp te bieden, voorkomen we huisuitzettingen uit sociale huurwoningen. We zorgen voor onafhankelijke juridische ondersteuning wanneer een huisuitzetting in een vrijesectorwoning dreigt.
7. **We geven mensen eigenaarschap over hun situatie door te zorgen dat dakloze mensen kunnen meebeslissen over de soort hulp en huisvesting die ze krijgen**. Wat voor de één welkome hulp is, voelt voor de ander betuttelend. Sommige mensen willen zelf keuzes kunnen maken, anderen vinden het fijn als ze daarbij geholpen worden.
8. **Door mensen op tijd perspectief te bieden voorkomen we dat mensen in de toekomst op straat terechtkomen**. Maar er zijn veel mensen die nu op straat slapen. We stoppen onmiddellijk met het beboeten van mensen die op straat slapen en willen dat het verbod op buiten slapen uit gemeentelijke wetgeving gehaald wordt.
9. **We betrekken dakloze mensen altijd bij het maken van plannen over dakloosheid**. Hiervoor werken we samen met Utrechtse belangenbehartigers. We investeren extra in onafhankelijke cliëntondersteuning voor dakloze mensen.
10. **We erkennen dat discriminatie bij huisvesting een probleem is**. De gemeente werkt actief samen met woningcorporaties en particuliere verhuurders om dit aan te pakken, onder andere via praktijktesten, anonieme meldpunten en handhaving bij misstanden.

We bieden iedereen die dat nodig heeft veilige opvang

We realiseren elke opvang volgens Plan-Einstein.

1. **We realiseren minimaal 2500 plekken voor mensen in asielopvanglocaties in Utrecht voor 2030**, omdat we meer mensen willen opvangen dan de Spreidingswet van de gemeente eist, met minimaal 152 plekken voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen. We hebben goede stappen gezet, en gaan daarmee door. We zoeken de nieuwe plekken in woonwijken, zodat nieuwkomers kennis kunnen maken met de omgeving en de omgeving binnen kan lopen bij het buurtcentrum.
2. **We intensiveren de Utrechtse aanpak waarin we meedoen en integratie stimuleren vanaf dag één**. Op de locaties waar nieuwkomers samenwonen met buurtbewoners is een gemeenschappelijke ruimte is voor ontmoeting, koken en activiteiten. Door over en weer kennis te maken, komt de kracht van diversiteit en verbinding het best tot bloei. Bovendien laten we zo heel expliciet zien dat in de stad woonplek wordt gemaakt voor iedereen. Ook voor Oekraïners zorgen we voor goede huisvesting en mogelijkheden om vanaf dag één te integreren.
3. **We willen dat de statushouders die in (regio) Utrecht komen wonen, zoveel mogelijk ook opgevangen worden in (regio) Utrecht**. De contacten en binding die mensen opdoen tijdens de periode van opvang komen van pas bij inburgering en het thuisvoelen in de stad. We noemen dit de doorgaande lijn.
4. **We regelen hier ook zo snel mogelijk de praktische zaken, zoals een BSN en taalles, zodat inwoners zodra zij er klaar voor zijn mee kunnen doen aan het leven in Utrecht**.
5. **We blijven statushouders met voorrang huisvesting toewijzen**. Statushouders zijn de nieuwste Utrechtse inwoners, maar vaak nog zonder netwerk in de stad. Het is voor hun integratie belangrijk dat zij zo snel mogelijk een huis krijgen, zodat zij vanuit hun eigen plek gaan deelnemen als gelijkwaardige inwoner van de stad.
6. **Utrecht zal nooit meewerken aan het opsluiten van onschuldige mensen in vreemdelingendetentiecentra of vrijheidsbeperkende locaties**. Vluchten is een recht en de criminalisering daarvan door het vorige kabinet spreekt de gemeente haar walging voor uit. Het vorige kabinet stelde voor om onschuldige mensen die "overlast" (zonder overlast te definiëren)

vast te zetten. Dat is met een positieve blik willekeur te noemen, en met een negatieve blik fascisme.

Voor meer over integratie, zie hoofdstuk 6.

5 We werken aan sterke en sociale buurten en wijken

1. **We voeren de verhuurvergunning uit in de meest uitgebreide variant.** In alle wijken uitgevoerd en wordt gehandhaafd. Discriminatie bij huisvesting wordt keihard bestreden. Het handhaven van verhuurvergunningen beschermt huurders tegen oneerlijke praktijken en waarborgt eerlijke toegang tot woningen.
- 10 2. **Om doorstroming te bevorderen, benaderen we actief ouderen om van een grote sociale huurwoning naar een passende woning te verhuizen, zonder huurverhogingen.** We maken extra budget vrij om ondersteuning te bieden in verhuiskosten en proactief coaching aan te bieden. De woonlasten mogen hierdoor nooit stijgen. We ondersteunen ouderen financieel en praktisch bij een verhuizing naar passende woningen.
- 15 3. **We helpen je als je woont in een grote woning en je wil doorstromen naar een kleinere of gelijkvloerse woning.** Niet alleen in de sociale sector, maar ook bij middenhuur en koop. We bieden maatwerk en ondersteuning.
4. **We handhaven de leegstandverordening,** ook bij sociale woningen en boven winkelpanden. Tweede woningen die vaak onbewoond zijn vallen hier ook onder. Het handhaven van de leegstandverordening beschermt het recht op wonen door leegstand tegen te gaan.
- 20 5. **We breiden het huurteam uit.** Als je te veel huur betaalt dan komen we voor jou op en helpen we jou aan lagere kosten. Malafide verhuurders krijgen geen plek meer in onze stad. Het huurteam beschermt huurders door op te komen voor hun rechten en te zorgen voor eerlijke huurprijzen.
- 25 6. **Bij specifieke, achtergestelde doelgroepen stellen we een directe bemiddeling voor.** Dit om bij nieuwe projecten meer diversiteit aan te brengen in gemeenschappen. Directe bemiddeling voor specifieke doelgroepen beschermt hun toegang tot woningen en bevordert inclusiviteit. Per project bekijken we voor welke doelgroepen dit geldt.
- 30 7. **We stellen een belangrijke wachttijd wijziging in: We kijken niet langer alleen naar inschrijftijd bij mensen die reeds een woning hebben maar houden oog voor mensen die al langer wachten maar nog geen sociale woning huren.** Deze wijziging beschermt mensen zonder woning door hen prioriteit te geven op de wachttijd.
8. **We verlenen buurturgentie om mensen met een bestaande of verwachte zorgbehoefte in hun eigen omgeving te behouden.** Buurturgentie beschermt kwetsbare groepen door hen in hun vertrouwde omgeving te houden.
- 35 9. **We zetten naast de sociaalbeheerders van corporaties ook eigen buurtcoaches in bij nieuwbouwprojecten.** Dit om een nieuwe omgeving oog te hebben voor sociale samenhang, groen in de buurt, een opgeruimde omgeving en bewoners die hulp kunnen gebruiken een zachte landing te geven en gemeenschappen op te bouwen. Buurtcoaches beschermen sociale cohesie en ondersteunen bewoners bij integratie in nieuwe gemeenschappen.
- 40

Onze stad is divers, in gebouwen en mensen

1. **We bouwen complete wijken met voorzieningen, groen en goed openbaar vervoer op maximaal tien minuten lopen.** We bouwen met een mix van woningtypes - minstens 90% betaalbaar, waarvan 45% sociaal - en een mix van woninggrootte - kleinere woningen voor bepaalde doelgroepen die dat nodig hebben, familiewoningen en ouderenwoningen. We bouwen complete wijken in onze tienminutenstad met basisvoorzieningen zoals scholen, parken, supermarkten, zorg en bushaltes, op 10 minuten lopen van je huis. En elke wijk heeft genoeg voorzieningen zoals buurthuizen, bibliotheken, sportplekken en ontmoetingsruimtes. Deze zijn toegankelijk en openbaar.
- 45 2. **We maken van De Uithof (Utrecht Sciencepark) een volwaardige stadswijk.** De Universiteit en Hogeschool zijn grootgrondeigenaren in de Uithof. Zij moeten hun grondpositie inzetten voor maatschappelijke doelstellingen voor de stad, zoals wonen. Zo kunnen we er een fijne omgeving van maken voor studenten en personeel. Hierover blijven we in gesprek met de onderwijsinstellingen. Wat ons betreft voegen we naast huisvesting ook sport, supermarkten,
- 50
- 55

natuur, uitgaansgelegenheden en cultuur toe. Onderwijspersoneel en medisch personeel moeten, naast studentenhuysvesting, ook een woning kunnen vinden in het gebied.

3. **We bouwen gemeenschappen.** We stimuleren collectieve woonvormen zoals wooncoöperaties, knarrenhoven en gemengde woonzorgcomplexen. Bij nieuwbouwcomplexen, of het nou sociale huur is of koop, zetten we in op een gemeenschapswerker die met alle bewoners van een gebouw een thuis maakt.
4. **We maken sportparken en schoolpleinen groen en publiek toegankelijk,** ook buiten school- of werktijd.
5. **We werken plannen en projecten uit samen met de (toekomstige) buurt.** Dit bevordert de sociale cohesie. We willen dat meer Utrechters weten dat ze iets aan de openbare ruimte kunnen veranderen, met eenvoudige regels en snelle hulp bij het wijkcentrum.

Wat we niet doen

1. **Woningsplitsen.** Woningsplitsen werkt malafide huisjesmelkers in de hand en heeft een grote impact op de gemeenschap in de omgeving.

2. **Verkopen van sociale huurwoningen.** Verkoop van sociale huurwoningen is en blijft verboden, zoals in de afgelopen raadsperiode afgesproken is, ~~zowel~~ vanwege gentrificatie als aantallen.

3. **Accepteren dat bouwprojecten vastlopen.** Indien afbouw niet mogelijk is door projectontwikkelaars, stapt de gemeente in het gat waar mogelijk.

4. **Short stay verblijven.** We blijven kritisch en handhaven hier streng op. Short stay en vakantieverhuur haalt een heleboel woningen waar mensen dagelijks zouden kunnen wonen, van de markt met weinig tot geen maatschappelijke meerwaarde. Hier hebben we daarom zware voorwaarden aan verbonden we blijven hier strikt op handhaven zodat woningen een vaste bewoner hebben en niet bijdragen aan de woningnood.

5. **Krakers demoniseren in tijden van woningnood.** Een leegstaande woning is diefstal van een ander zijn recht op wonen. Woningen die voor een langere tijd leeg staan zijn de gemeente een doorn in het oog. De Nederlandse kraaktraditie is een belangrijke stok achter de deur om leegstand tegen te gaan. Huisvrede moet beschermd worden, ook door wethandhavers en de gemeente. We staan als gemeente als mediator tussen krakers en pandeigenaren waarbij de prioriteit ligt op het recht op wonen.

Een zeker bestaan in een eerlijke economie

We zorgen dat iedereen leuk en eerlijk werk kan doen

1. **We staan voor de rechten van werkenden.** We zetten ons vol in om discriminatie op de arbeidsmarkt en bij stageplaatsen te voorkomen. We bestrijden ook discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit actief, onder meer via werkgeversnetwerken, bewustwording en handhaving bij overtredingen. We stellen een nieuwe discriminatieagenda op en zorgen dat er voor iedereen concrete actiepunten uit komen. We werken samen met de Arbeidsinspectie en maken misstanden zichtbaar, met heldere taal en duidelijke grenzen.
2. **We stimuleren bedrijven om op de arbeidsmarkt hun verantwoordelijkheid te pakken:** mensen moeten niet geschikt worden gemaakt voor de banen, maar de banen voor mensen! Er zijn genoeg mensen, die met een beetje scholing of al lerende op de werkvloer, werk op zich kunnen nemen. Misschien niet meteen als docent, zorgverlener of aannemer, maar bijvoorbeeld wel ondersteunend.
3. **We zorgen dat meer werkzoekenden en bedrijven elkaar vinden, zeker in tekortsectoren.** Te veel mensen staan aan de zijlijn. Utrecht moet alles op alles zetten om meer mensen mee te laten doen. We breiden het aanbod van soorten banen waar de gemeente mensen naar begeleidt uit, bijvoorbeeld met huishoudelijk hulp. Als gemeente bieden we hulp door te in te zetten op samenwerking met opleiders (bijvoorbeeld mbo-instellingen) en afspraken over de kosten van (om)scholing. We halen het sociaal werkbedrijf UW weer terug de gemeente in en voegen het samen met de afdeling Werk & Inkomen. Op deze manier helpen we zelf met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen in plaats van dat we dat overlaten aan de markt. Dat toont onze betrokkenheid en verantwoordelijkheid en zo kunnen we makkelijker barrières doorbreken, zoals tussen Wmo en participatiewet.

4. **We zorgen ervoor dat uitkeringsgerechtigden die dat willen en die een volledige baan niet aankunnen, toch een baan krijgen.** Ook als mensen net wat minder productief zijn, bijvoorbeeld vanwege een psychische kwetsbaarheid, zorgt de gemeente via het UW dat ze een plek krijgen bij lokale bedrijven/instellingen. Dit doen we door begeleiding en door afspraken te maken over het aanbieden van re-integratietrajecten, het inzetten van loonkostensubsidie en no-riskpolissen (voor ziekte van werknemers).
5. **We zorgen ervoor dat asielzoekers vanaf dag 1 in een AZC in Utrecht erbij horen.** We zorgen dat ze een zinvolle dagbesteding hebben en zo snel mogelijk aan het werk kunnen.
6. **Als gemeente zorgen we dat in 2027 minstens 10% van de uitkeringsgerechtigden aan het werk kan gaan met een loonkostensubsidie** en vanaf 2028 stijgt dit percentage verder. UW gaat actief de arbeidsmarkt op en traint jobmatchers om inclusief te begeleiden, met oog op neurodiversiteit, culturele achtergrond en traumageschiedenis. Het mag niet zo zijn dat het bedrijven afschrikt om mensen via een loonkostensubsidie aan te nemen.
7. **In 2027 realiseren we 200 basis- en ontwikkelbanen** en dat aantal stijgt daarna jaarlijks. Mensen doen dit vrijwillig, tegen normale betaling en onder fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden. Er is voldoende zinvol werk dat niet leidt tot verdringing, bijvoorbeeld voor het beheer van onze parken, verenigingen en buurthuizen, als conciërges op scholen of als ervaringsdeskundige. We zorgen ervoor dat de basis- en ontwikkelbanen niet ten koste gaan van het re-integratiebudget.
8. **Als betaald werk nog een stap te ver is, zetten we in op betekenisvolle alternatieven waarbij we de talenten van mensen inzetten.** Wij zetten (vrijwilligers)werk in om psychische kwetsbaarheid te voorkomen. We werken hiervoor samen met GGZ-instellingen en met organisaties die werken met jongeren met een migratieachtergrond, queer jongeren en mensen met een licht verstandelijke beperking. We zorgen voor trajecten zonder onnodige bewijslast of ingewikkelde formulieren, zodat ook mensen met lage geletterdheid of beperkte executieve functies kunnen meedoen.
9. **Sekswerk is werk en we zorgen dat Utrechtse sekswerkers veilig hun werk kunnen doen.** We zorgen voor een veilige plek, gepaste zorg en begeleiding naar ander werk voor wie daarvoor kiest. Mensenhandel en misstanden pakken we keihard aan. Ook zorgen we ervoor dat het beleid rondom sekswerkers tot stand komt in samenspraak met sekswerkers zelf, inclusief queer sekswerkers en mensen van kleur.
10. **Hoe we vinden dat anderen zich moeten gedragen, doen we als gemeente zelf ook.** Mensen die voor ons werken, zijn in dienst en betalen we een eerlijk loon (minimaal 18 euro per uur). We zorgen voor een diverse en inclusieve werkvloer, waarin ook mensen met een beperking, lhbtq+ personen en andere ondervertegenwoordigde groepen zich welkom en veilig voelen, ook op leidinggevend niveau. Als mensen iets van om-/bijscholing nodig hebben, betaalt de gemeente dat zelf. Waar het kan voeren we het werk zelf uit.
11. **We zorgen dat onze partners zich goed gedragen.** Als aanbesteding echt moet, eisen we dat partners zich actief inzetten voor een veilige werkcultuur, antidiscriminatiebeleid en doorstroomkansen voor groepen die vaak vastzitten in tijdelijke of onzichtbare functies. Ook moeten ze zich houden aan onze standaarden van eerlijk loon en kansen. We breiden onze aanbestedingscriteria uit met eisen over het aannemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, niet eindeloos onderaannemers gebruiken en het openstellen van stages voor mbo-studenten. Kwaliteit is een belangrijker gunningscriteria van aanbestedingen dan prijs.

We zorgen dat niemand hoeft te overleven

1. **We breiden bestaande armoederegelingen uit.** We zorgen voor armoedebestrijding door het verbieden van uithuiszettingen vanwege financiële problemen, via het automatisch indiceren van armoederegelingen en via het verruimen van de bijzondere bijstand. We blijven werken vanuit vertrouwen in mensen en blijven ambtenaren trainen in stress-sensitieve dienstverlening, oordeelloos luisteren en het bieden van maatwerk.
2. **We helpen mensen met schulden.** Mensen die schulden aflossen hebben voldoende te besteden en kunnen een situatie van armoede achter zich laten. We zorgen dat we inwoners met beginnende geldproblemen zo vroeg mogelijk in beeld krijgen. We breiden het overnemen van schulden uit. We zorgen dat informele schulden, bijvoorbeeld bij familie of kennissen, bespreekbaar en oplosbaar worden binnen onze schuldhulptrajecten, bijvoorbeeld door trainingen in culturele sensitiviteit van ambtenaren. Er komt een aanpak gericht op het voorkomen van (informele) schulden bij jongeren, met extra aandacht voor mbo-studenten, o.a. door financiële

voorlichting op school en door risicovolle financiële producten als Buy Now, Pay Later en online gokken te weren. We maken afspraken met woningcorporaties over bemiddeling en begeleiding bij huurachterstanden. Ook geven we blijvende ondersteuning na een hulptraject zodat mensen niet opnieuw schulden maken.

3. **We gaan in Utrecht het Bouwdepot inzetten**, waarmee we een groep jongeren in een kwetsbare positie een jaar lang financiële zekerheid kunnen bieden.
4. **We zorgen ervoor dat meer mensen in aanmerking komen voor hulp bij geldzorgen, armoede en schulden.** Momenteel hebben inwoners van Utrecht recht op (een deel van de) gemeentelijke armoederegelingen als ze leven van 125% van het sociaal minimum. We zorgen ervoor dat vanaf 2027 mensen die 150% van het sociaal minimum of daaronder in aanmerking komen. Tevens gaan we niet-gebruik terugdringen. Ieder huishouden zou uiteindelijk op een positief saldo uit moeten komen.
5. **We voorkomen een armoedeval.** We bouwen waar mogelijk regelingen geleidelijk af bij oplopend inkomen, bijvoorbeeld bij de U-pas. We zetten in op een bufferpotje (zoals de Bestaansbalans ism Collectief Kapitaal) om te voorkomen dat de onzekerheid rond het afbouwen van recht op regelingen mensen tegenhoudt om meer te gaan werken. We voeren Samenwonen op proef in, zoals Den Haag en Tilburg, waarbij samenwonen met iemand met een bijstandsuitkering in eerste instantie niet ten koste gaat van het recht op bijstand. Je mag eerst een half jaar proberen of samenwonen wat is.
6. **We hebben meer aandacht voor diepe en langdurige armoede.** Mensen die langdurig (meer dan 4 jaar) in armoede leven hebben andere behoeftes dan mensen die kortdurend in armoede leven. Daar komen we aan tegemoet. Zo wordt het U-pas aanbod uitgebreid met (opleidings)aanbod voor persoonlijke ontwikkeling en langdurige investeringen in mensen.
7. **We zorgen voor één loket waar alle dakloze mensen terecht kunnen.** We maken geen onderscheid tussen groepen dakloze mensen waar het gaat om de toegang tot opvang en zorg, zie ook *hoofdstuk Wonen*.
8. **We vergroten het bereik van de U-pas en breiden het aanbod uit.** Iedereen die leeft van maximaal 150% van het sociaal minimum krijgt recht op de U-pas. We kennen de U-pas automatisch toe en versimpelen de taal en het gebruik van de U-pas zodat deze toegankelijker wordt. Het aanbod wordt uitgebreid, met o.a. meer aanbieders op sport- en cultuur voor kinderen en volwassenen. Het wordt mogelijk om het tegoed van de volwassenen te besteden aan de kinderen.
9. **We bieden iedereen een U-kortingspas aan.** Voor Utrechters met een hoger inkomen, wordt de U-pas beschikbaar gemaakt als kortingspas, zonder tegoed, vanuit het Marketingbudget van de gemeente Utrecht. Zo verliest de U-pas het stigma rond armoede.
10. **De gemeente zorgt voor een goede en goedkope collectieve zorgverzekering** (de U-polis) beschikbaar voor alle inwoners. Ook schrappen we, via de bijzondere bijstand of een aanvullend lokaal fonds, voor lage inkomens de eigen bijdrage voor medicijnen, fysiotherapie en mondzorg. Totdat deze zorgverzekering en het vervallen van de eigen bijdrage gerealiseerd zijn, zijn we als gemeente ruimhartig met zorgaanvragen via de bijzondere bijstand.
11. **We zorgen dat zorg geen zorg wordt.** We vergoeden kosten voor brillen en logopedie voor kinderen, kraamzorg en chronische ziektes via de bijzondere bijstand. We rollen de succesvolle pilot uit Overvecht uit naar andere wijken: huisartsen en buurtteams beheren samen een noodpotje waarmee ze direct hulp kunnen bieden aan mensen die zorg mijden vanwege geldzorgen. We zorgen dat mensen met een beperking of chronische ziekte geen extra kosten meer maken om mee te kunnen doen.
12. **We zorgen dat mensen weten waar ze recht op hebben en zorgen met persoonlijke begeleiding ervoor dat ze dat ook krijgen.** We hebben werkmatchers, jobcoaches en buurtteamambtenaren in dienst die oog hebben voor de mens achter de aanvraag en ook cultureel sensitief en taalbewust werken. We maken gebruik van o.a. sleutelfiguren, huisartsen, migrantennetwerken, lhbtqi+ organisaties en cliëntenraden om het bereik van regelingen te vergroten.

We zorgen dat hulp dichtbij is en echt helpt

1. **We faciliteren de formele en informele hulpverlening op tenminste één locatie in elke wijk**, allereerst in wijken waar veel mensen met een laag inkomen leven. Buurtteams houden hier baliesprekken en gemeenteambtenaren van W&I werken ook op deze locaties. Zo kan er van

elkaar geleerd worden en kan de inwoner zien wat er allemaal is. Het is de plicht van de gemeente dat informele partijen weten waar ze terecht kunnen als ze vastlopen.

2. **We zorgen ervoor dat je niet alsmaar bij andere mensen je verhaal telkens opnieuw moet uitleggen**, wat extra belastend is voor mensen met trauma, stress of psychische kwetsbaarheid. De eerste persoon die je spreekt zou je ook moeten kunnen begeleiden tot alles is opgelost, al is het maar als vertrouwd gezicht. Buurteams zijn in een ideale positie om deze regiehouder te zijn. Het kan dus niet zo zijn, zoals nu, dat je niet direct terecht kan bij een buurtteam.
3. **De gemeente initieert een cultuurverandering, samenhang en verregaande samenwerking tussen gemeente en de vele formele én informele zorg- en hulpverleningspartijen**. Alle hulpverleners in de stad moeten op de hoogte zijn van wat de ander doet en ze moeten elkaar onderling kennen en snel kunnen schakelen.
4. **We zorgen voor eenvoud**. We zorgen ervoor dat je bij de gemeente op één plek alles kunt aanvragen en wijzigingen kan doorgeven, ook als je van meerdere potjes gebruik maakt. We blijven kijken waar we regelingen kunnen samenvoegen en vereenvoudigen. Daar waar we als gemeente automatisch regelingen kunnen toekennen, doen we dat. Zoals bijvoorbeeld bij de individuele inkomenstoeslag of het inschrijven van jongeren bij Woningnet/MijnDak als ze 18 worden. Zo voorkomen we dat mensen geen gebruik maken van waar ze recht op hebben.
5. **De gemeente is behulpzaam bij het indienen van aanvragen**. Als er haast is, toetst de gemeente achteraf. Waar nodig is er bij een aanvraag persoonlijk contact en zijn niet de regels leidend maar wat iemand nodig heeft, zeker wanneer het een gezin met kinderen betreft. Ook helpt de gemeente met gebruik maken van landelijke regelingen. Daar waar meer informatie nodig is van inwoners, vragen we enkel het strikt noodzakelijke en laten we mensen niet onnodig documenten verzamelen met privacygevoelige informatie.
6. **We zorgen dat we iedereen bereiken die dat wil, ook als mensen niet naar ons (durven te) komen**. De gemeente is aanwezig in wijken Buurteams gaan de buurt in, de straat op en zijn makkelijk bereikbaar. Zo werken ze bijvoorbeeld op plekken die al gevonden en vertrouwd worden, bijvoorbeeld via inloopuren in buurthuizen, met een kraampje op de markt, bij scholen en bij maatschappelijke organisaties.
7. **We kweken onderling begrip**. Utrechtse gemeentebesturen, en vooral werknemers van W&I, kunnen (vrijwillig) 1 dag per maand vrijwilligerswerk doen onder werktijd bij een organisatie aangesloten bij het sociaal domein in Utrecht. Niet als pilot zoals nu, maar standaard. We werken met ervaringsdeskundigen bij het vormgeven en uitvoeren van ons armoedebeleid en de communicatie daarvan.

We kiezen voor een economie die van ons allemaal is

1. **We zetten ons in om van onze verslaving aan goedkope arbeid af te komen**. We gaan in gesprek met bedrijven in Utrecht en de regio die nu sterk leunen op arbeidsmigranten, om te kijken hoe we samen kunnen bouwen aan eerlijk werk. Verkapte uitzendbureaus met hoge marges hebben geen plek in onze stad.
2. **We wijzen arbeidsmigranten actief op hun rechten**. Het doel is afhankelijkheid van soms malafide werkgevers te doorbreken. Hiervoor werken we samen met de Arbeidsinspectie en vakbonden. Arbeidsmigranten hebben vaak meer rechten dan ze denken. Recht op maatschappelijke opvang, recht op medische noodzakelijke zorg en, als ze hier lang genoeg hebben gewerkt, recht op werkloosheidsuitkering, toeslagen en bijstand. Via flyers en posters in meerdere talen brengen we hun rechten onder de aandacht. Maar we werken ook met sleutelpersonen uit de gemeenschap, want niet iedereen leest folders. We investeren structureel in organisaties die letterlijk en figuurlijk de taal spreken van deze groepen mensen en hen ook weten te vinden.
3. **We zorgen dat arbeidsmigranten niet worden tegengewerkt in het krijgen van hun recht**. We zorgen dat iedereen in de gemeente weet wat de rechten zijn van arbeidsmigranten. We maken afspraken met huisartsen en ziekenhuizen zodat ze goede zorg krijgen zonder gedoe voor de patiënt. Om dakloosheid bij arbeidsmigranten te voorkomen, moeten we dit aan de voorkant bij de werkgevers aanpakken. We zorgen dat arbeids- en wooncontracten gescheiden zijn en zetten in op betere huisvesting voor migranten. We werken samen met de Arbeidsinspectie om signalen van uitbuiting en slecht werkgeverschap op te vangen en opvolging aan te geven.
4. **Malafide uitzendbureaus en detacheerders die slecht werk en huisvesting bieden zijn niet welkom in onze stad**. Door te investeren in handhaving sporen we de plekken waar het misgaat

op. De mensen die hier werken begeleiden we naar beter werk. We werken zelf enkel nog met uitzendbureaus met een certificering en we maken bekend met wie we wel en niet werken.

5. **We vragen van bedrijven die expats binnen halen om taalcursussen aan te bieden en hun werknemers te wijzen op de mogelijkheden om deel te nemen aan het Utrechtse leven.** In Den Haag lobbyen we ervoor dat zij belasting gaan betalen, het extra beschikbare inkomen dat zij hebben draagt nu nog bij aan de prijsopdrijving van huisvesting in de stad.

We kiezen voor een duurzame en lokaal gerichte economie

1. **Werk en bedrijven die niet nodig zijn voor brede welvaart ontmoedigen we via een Utrechtse sectorenstrategie.** We maken expliciet welke sectoren we willen laten groeien: zorg(technologie), onderwijs, duurzame mobiliteit, circulaire productieketens energietransitie en cultuur. We maken ook expliciet welk deel van de Utrechtse economie moet krimpen: in ons vestigingsbeleid sluiten we brievenbusfirma's en industrie die onze bodem en lucht vervuilen uit. We investeren niet in toerisme, wel in marketing die bijdraagt in het uitdragen van de waarden van onze de stad. We bepleiten deze sectorenstrategie ook in regionale samenwerkingen.
2. **We voeren actief ruimtelijk beleid ter bevordering van de sectorenstrategie, bijvoorbeeld met een economisch structuurplan.** De gemeente verkrijgt grond in eigen hand, zodat we zelf kunnen bepalen welke bedrijvigheid waar komt. We geven bij vrijkomende ruimte voorrang aan organisaties die emissievrij werken, mensen fatsoenlijk betalen (minimaal 18 euro per uur), diversiteit bevorderen, lokaal inkopen, coöperatief werken en lokaal inkopen. Dat geldt ook voor ruimte in het gemeentelijk vastgoed.
3. **We werken samen met bewoners aan de lokale economie.** Samen met inwoners maken we plannen voor de economie van hun buurt. Aan welke ondernemingen is behoefte en is er energie om hier zelf mee aan de slag te gaan. Met hen bepalen we voor wie werk- en winkelruimtes met betaalbare huur beschikbaar moet komen en wat er gebeurt met het budget uit het ondernemersfonds. We hervormen daarvoor het ondernemersfonds naar een buurtfonds.
4. **We ondersteunen lokaal en sociaal ondernemerschap.** We stimuleren bewonersinitiatieven en startende, lokaal gewortelde sociaal ondernemers met vereenvoudigde vergunningsprocedures voor wijkgerichte horeca, diensten en ambacht, en stellen een vaste contactpersoon per wijk aan die bewoners helpt bij het opstarten van hun bedrijf. De sociale functie van lokaal gebonden ondernemers vervullen een rol in de veiligheid en gezelligheid van de buurt. We brengen deze buurtondernemers samen met elkaar, financiers, gemeente en vastgoedeigenaren op de jaarlijkse buurtondernemersbeurs. Zo helpen we nieuwe buurtie sneller van de grond. Hierbij is aandacht voor lokaal herinvesteren en grondstoffenketens sluiten.
5. **In nieuwe gebiedsontwikkelingen reserveren we minimaal 50 % van de commerciële begane grond voor ondernemers uit de wijk en bewonersinitiatieven.** In gebiedsontwikkelingen spreken we af dat minstens de helft van de commerciële ruimtes wordt ingevuld door ondernemers uit de wijk en bewonersinitiatieven. In plaats van een grote reeks aan Amerikaanse multinationals die nu het straatbeeld in de binnenstad bepalen. De huren houden we betaalbaar met een inflatieplafond.

Publiek geld is voor klimaat en welzijn

1. **We kopen als gemeente sociaal, lokaal en duurzaam in.** We stellen sociale en ecologische criteria verplicht bij aanbestedingen, breiden het Utrechtse inkoopkader uit en maken ruimte voor kleinere, lokale aanbieders die bijdragen aan een eerlijke en groene stad. Om leveranciers stabiliteit te geven maken we langdurige afspraken met leveranciers over eerlijk werk en groene productie. We zetten deze meerjarige contracten in om goede arbeidsvoorwaarden, mensenrechten, diversiteitsbeleid, CO₂-reductie en circulair werken structureel te verankeren in de productieketens waar Utrecht invloed op heeft.
2. **We zorgen dat subsidies en regelingen lokale waarde versterken.** We voeren een subsidietoets in die beoordeelt of een initiatief lokaal geworteld is, bijdraagt aan sociale rechtvaardigheid of duurzaamheid, en samenwerken met andere Utrechtse partijen stimuleert. Subsidievoorwaarden worden hier actief op aangepast.
3. **We betalen deels in Utrechtse Euro bij opdrachten en subsidies.** We zorgen dat minstens 10% van de gemeentelijke opdrachten en wijkbudgetten worden uitbetaald in Utrechtse Euro's, die alleen te besteden zijn bij sociale en duurzame ondernemers in de stad. Zo blijft publiek geld lokaal circuleren en versterken we de wijk economie.

Aantrekkelijke werklocaties, aantrekkelijke stad

1. **We blijven inzetten op meer horeca in buurten en wijken**, want daar is behoefte aan en dit vermindert de druk op de binnenstad. We maken ook ruimte voor horecaformules en initiatieven waar je zonder consumptieplicht welkom bent om even te zitten, bij te praten, te studeren of op te laden. Denk aan koffiewinkels met leestafels, buurtkamers of horecazaken met een open terras. Het stimuleren van levendigheid moet niet overslaan in overlast. Alleen als horeca iets nieuws brengt, voegen we die toe in de binnenstad.
2. **We zorgen voor gemeentelijke ondersteuning van buurtinitiatieven in horeca**. De gemeente ondersteunt initiatieven waarbij horeca bijdraagt aan ontmoeting, sociale verbinding en ondersteuning. Denk aan buurtcafés waar activiteiten plaatsvinden, waar vrijwilligers werken of waar mensen met een kleine beurs welkom zijn via lokale partnerschappen.
3. **We zorgen voor meer (soorten) kleinschalige werkplekken voor sekswerkers waar ze in zelfstandigheid hun beroep kunnen uitvoeren**. Sekswerkers en omwonenden verdienen een veilige plek. We beschermen slachtoffers van gedwongen sekswork en vervolgen van facilitators. We blijven in gesprek met buurtbewoners en zoeken samen naar oplossingen als problemen zich voordoen.
4. **Lege winkelpanden gebruiken we als kansen voor nieuw talent**. We willen niet dat alle winkelruimte wordt omgebouwd tot woningen. We zorgen dat leegstaande winkelpanden gebruikt kunnen worden. Bijvoorbeeld voor (beginnende) kunstenaars om hun werk tentoon te stellen of voor startende lokale winkeliers om tijdelijk goedkoop te kunnen huren. Een andere mogelijkheid waar we mee experimenteren is om leegstaande winkelpanden via een “eerste-jaar-€1-huur” regeling beschikbaar te stellen voor wijkondernemers met een sociaal of groen plan. Darkstores blijven we weren.
5. **We zorgen ervoor dat bedrijventerreinen beter benut worden door ruimte slim in te delen**. Dat betekent dat er boven bedrijven met een hogere milieubelasting bijvoorbeeld kantoorpanden kunnen komen, maar alleen als er strenge veiligheidsmaatregelen en milieunormen gelden.
6. **We maken bedrijventerreinen goed bereikbaar**. Veel Utrechtse inwoners werken op een bedrijventerrein. We zorgen er daarvoor dat er aantrekkelijke maar vooral veilige loop, fiets en ov-verbindingen naar deze werkplekken zijn.

Opgroeien en ontwikkelen in een zorgzame stad

5 We bieden elk kind een goede start

Een goede start voor elk kind

1. **Ouders kunnen rekenen op goede zorg rondom de geboorte.** Het mag daarbij niet uitmaken hoeveel geld je hebt en waar je woont of verblijft. Kraamzorg wordt vergoed vanuit de bijzondere bijstand.
- 10 2. **We versterken de rol van consultatiebureaus in de buurt.** Ouders kunnen hier ook terecht met opvoedvragen. Hulp door ervaren ouders en professionals met dezelfde taal en achtergrond geeft vertrouwen en blijkt goed te werken.
3. **We stimuleren taal en spel vanaf het allereerste begin.** Speelochtenden voor ouder en kind, en BoekStart, zijn in alle wijken te vinden en voor alle ouders bereikbaar.
- 15 4. **We ondersteunen ouders om hun kinderen zindelijk te maken voor ze naar de basisschool gaan.** Waar nodig ondersteunen we ouders, om hun kind op tijd zindelijk te krijgen.
5. **We bouwen aan een Brede Utrechtse Basisvoorziening voor alle kinderen.** We willen in Utrecht voorschoolse educatie als standaard onderdeel van het aanbod op de dagopvang, waarbij VE-groepen zoveel mogelijk geïntegreerd worden en de huidige eis, dat alleen werkende ouders
- 20 gebruik kunnen maken van kinderopvang, verdwijnt. In het kader van ongelijk investeren in gelijke kansen geven we prioriteit aan de kwetsbare wijken.
6. **Wij stimuleren kinderopvangorganisaties om met name in buurten waar nog geen of nauwelijks kinderdagverblijven zijn hiermee te experimenteren.** Ook dragen we zorg voor een
- 25 goede doorgaande lijn tussen de VE-groepen en de basisschool, met behulp van het vernieuwde Utrechts Kwaliteitskader (UKK). We blijven investeren in de samenwerking tussen voor- en vroegschool, opleiding en professionalisering van de medewerkers in de voorschool en de vroegschool.

Kinderen, jongeren en hun ouders staan er niet alleen voor

- 30 1. **We breiden het aantal brugfunctionarissen uit.** Dat doen we vooral naar scholen waar veel kinderen zitten uit kwetsbare gezinnen. Brugfunctionarissen vormen een laagdrempelige, vertrouwde schakel tussen school en ouders. Ze geven steun, advies en zorgen dat kinderen kunnen blijven leren.
- 35 2. **Wij maken het in Utrecht mogelijk dat scholen zich verder kunnen ontwikkelen als Familiescholen, of soortgelijke concepten.** De school vervult een belangrijke rol in de rol en in de levens van kinderen en hun ouders en wordt vaak gezien als een te vertrouwen instituut.

3. **We blijven investeren in sociale netwerken in de wijk.** Jongerenwerkers zijn daarbij onmisbaar. Zij zijn aanwezig op straat, in de scholen en online. Zij verbinden jongeren met hun omgeving en leveren een grote bijdrage aan het voorkomen van problemen en zij bevorderen sociale veiligheid.
- 5 4. **Wij breiden de mogelijkheden van organisaties die kinderen helpen die opgroeien in armoede zoals bijv het Jeugdeducatiefonds uit in Utrecht,** zodat kinderen (en gezinnen) die het moeilijk hebben, net zoveel kansen hebben om tot bloei te komen als kinderen die meestal de wind in de rug hebben. Meer scholen kunnen op deze wijze extra hulp bieden aan meer kinderen (en gezinnen).
- 10 5. **Kinderen en jongeren met problemen helpen we zo snel mogelijk.** Liefst dicht bij huis en in groepsverband. Zo hebben ze ook steun aan elkaar en voelen zich minder alleen. Als er financiële keuzes gemaakt moeten worden, zetten we radicaal in op de meest kwetsbare groepen.
6. **We zorgen dat de stem van jongeren wordt gehoord.** We willen niet over, maar met jongeren praten over de hulp en zorg die ze nodig hebben.
- 15 7. **Zorg naar het gezin, in plaats van het kind naar de zorg** is de meest duurzame manier om een kind echt te helpen. We maken dit mogelijk door extra te investeren in de opleiding van medewerkers die in de gezinnen komen. Alleen wanneer het in het belang van het kind is dat de zorg buiten het gezin plaatsvindt, dan kan dat.
- 20 8. **We gaan langjarige subsidierelaties aan met de aanbieders van jongerenwerk, jeugdzorg en buurtteams** om in Utrecht een stevige basis op te bouwen. We hebben regelmatig evaluatiemomenten met mogelijkheid om bij te sturen. Dat geeft rust. Van daaruit kunnen we vanuit vertrouwen samenwerken en stevig snoeien in de administratieve lasten en verantwoording.
- 25 9. **Onze ambitie is het terugdringen van de behoefte aan specialistische jeugdzorg,** maar die zorg blijft wel overeind. Daar mag niet op worden bezuinigd, ook niet in moeilijke tijden. De wachtlijsten moeten verdwijnen.
10. **Jongeren die in de jeugdreclassering terecht zijn gekomen, krijgen alle kans om naar school te gaan en een goed diploma te halen.** Dat is zowel in het belang van het kind als van de samenleving. Dit nemen we op in de Utrechtse Onderwijs- en Jeugdagenda.
- 30 11. **Alleenstaande minderjarige vreemdelingen in Utrecht moeten de structuur en pedagogische aandacht krijgen die ze nodig hebben.** We gaan samen met scholen en betrokken instanties doen wat nodig is om meer zin en richting aan hun leven te geven, in verbinding met anderen. We stellen ook hen in staat om een goed diploma te halen.

35 *We zetten in op preventie: Voorkomen is beter dan genezen*

1. **Wij versterken de Kansrijke Start- aanpak die focust op de eerste 1000-dagen.** We bieden opvoedondersteuning vanaf de zwangerschap tot jongvolwassenheid. Plekken die door (aankomend) ouders al goed gevonden en vertrouwd worden benutten we. Om de Kansrijke Start nog effectiever te laten zijn moeten we het schot omver halen tussen de medische en sociale wereld. Zorgverzekeraar en gemeente moeten hiertoe meer samen optrekken. Dat is in verband met andere financieringsstromen en verantwoordelijkheden niet makkelijk maar wel nodig. We agenderen dit ook bij de landelijke overheid. Binnen het programma Kansrijke Start besteden we extra in geboortezorg.
- 40 2. **We staan voor een aanpak die erop gericht is dat elk Utrechts jong gezin goede en voldoende geboortezorg ontvangt,** zeker in buurten waar meer jonge gezinnen in een kwetsbare situatie leven. De geboortezorg staat in Utrecht onder druk, vooral in de kwetsbare wijken, waardoor de kwaliteit van zorg en de werkdruk voor professionals te vaak door de ongrens gaat. Samen met professionals uit de geboortezorg komen we tot een buurtgerichte aanpak. Als het nodig is omdat de kraamzorgzorgtekorten onhoudbaar zijn, vraagt dit meer van de geboortezorg in Utrechtse ziekenhuizen. Dit is geen duurzame oplossing. Daartoe zetten we ons ook in via lobby richting het Rijk en zorgverzekeraars. Zo moet ook een kraampakket voor iedereen gratis zijn en niet alleen via aanvullende zorgverzekering.
- 50 3. **We rusten sleutelpersonen rond zorg en gezondheid in buurten uit om de relevante hulp en ondersteuning onder de aandacht te brengen of zelf aan te bieden.** Dit kan alleen als zij elkaar en het aanbod kennen en daar warm naar toe kunnen leiden. Daarom investeren we in een netwerk van gebedshuizen, buurtvaders/moeders, sportverenigingen en bso's en kdv's. Ook zorgen we voor een goed netwerk onder consultatiebureaus, onderwijs, oudergroepen, informele zorg en preventieve jeugdhulp in elke wijk. We zorgen dat in elke(sub) wijk één fysieke plek bij
- 55

iedereen bekend is waar je met vragen terecht kan. Ook hier geldt: klop je ergens aan voor hulp, dan word je geholpen en niet van het kastje naar de muur gewezen.

4. **We zetten extra in op cultuursensitief werken in de breedste zin van het woord**, die verder reikt dan meertaligheid en begrijpelijke taal. Hulp, ondersteuning en voorlichting over gezondheid en opvoeding is alleen effectief als we letterlijk en figuurlijk de taal spreken van elke Utrechtse inwoner. Ongeacht de opleiding, het inkomen of de culturele achtergrond die iemand heeft. Indien nodig breiden we de tolkentelefoon uit. Alleen zo bereiken we alle Utrechters.
5. **Als 'JOGG-gemeente' (Jongeren op Gezond Gewicht) stimuleren we gezonde voeding en bewegen en sport thuis en op school**. In het kader van ongelijk investeren in gelijke kansen maken we het mogelijk dat er een gezonde maaltijd is op scholen in buurten waar veel kinderen opgroeien in gezinnen met een laag inkomen. We maken het mogelijk dat er voldoende bewogen en gesport kan worden in buurten en op scholen (zie hiervoor het hoofdstuk sport en cultuur).
6. **We maken afspraken met partners van de Onderwijs- en Jeugdagenda hoe we de mentale gezondheid van onze kinderen en jongeren kunnen verbeteren**, waarbij we in het bijzonder aandacht hebben voor de toegenomen prestatiedruk op school en thuis.
7. **We gaan door met het centraal stellen van mentale gezondheid van studenten en andere jongeren op de agenda van alle gemeentelijke beleidsterreinen**. We weten dat preventie op jonge leeftijd, en zeker tijdens de vaak intensieve en vormende studiejaren, grote impact heeft. Daarbij pakken we ook de prestatiedruk aan die veel jongeren ervaren, op school, in hun studie en in hun sociale omgeving, omdat gezonde ontwikkeling niet gebaat is bij voortdurende competitie. Met structurele samenwerking en langdurige financiële inzet, ook van zorgverzekeraars, onderwijsinstellingen en het Rijk, committeren we ons samen met partners aan het verbeteren en versterken van mentale gezondheid, zodat ieder kind en iedere student mentaal veerkrachtig kan opgroeien en leren.
8. **We dragen zorg voor voldoende dagsbestedingsplekken** voor jongeren en jongvolwassenen, die een beschutte werkplek nodig hebben.
9. **Wij investeren in toegankelijke gebouwen, openbare ruimte inclusief bushaltes en digitale systemen voor iedereen**, inclusief mensen met een beperking of lage gezondheidsvaardigheden. In lijn met het VN-verdrag Handicap.
10. **We investeren in het verbreden van de samenwerking rond vaccinaties met relevante organisaties uit bijvoorbeeld de informele zorg**. De vaccinatiegraad in Utrecht daalt. Dat is een zorgelijke ontwikkeling waar Utrecht al veel aan doet, onder andere door een wijkgerichte aanpak met sleutelfiguren en intensieve samenwerking met o.a. jeugdgezondheidszorg. Door verdere samenwerking ontstaan in de buurten en wijken met een lagere vaccinatiegraad, netwerken van personen die gekend en vertrouwd worden en op de juiste manier kunnen voorlichten over vaccinaties.

Gezond omgaan met drank, drugs, smartphones en sociale media

1. **Wij investeren structureel in preventie** op het gebied van drank en drugs, mentale gezondheid, roken, overgewicht, gebruik van lachgas en sociale media, en bieden hierbij ondersteuning aan scholen, ouders en jongeren. We focussen op wetenschappelijk bewezen preventieve interventies en vroegsignalering. Als we weten wat effectief is, is dat waar we op inzetten. We investeren structureel in kwaliteitsborging en continuïteit van effectieve preventieprogramma's, bijvoorbeeld door aansluiting bij erkende interventies van het NJI en het Trimbos.
2. **Elke Utrechtse jongere groeit in 2035 in Utrecht rookvrij én vapevrij op**, en als het kan eerder. Dat betekent dat elk schoolplein, elke speeltuin maar ook elke bushalte dan rook- en vapevrij is. Met Utrechtse horeca maken we afspraken en werken we toe naar rook- en vapevrije terrassen in 2030.
3. **We volgen het landelijk beleid rondom smartphonevrij opgroeien op de voet**. Dit gaat hand in hand met smartphone- en social media-bewust opvoeden en lessen mediawijsheid in het onderwijs. We trainen hierin professionals in verschillende domeinen zodat kinderen en jongeren hierover de juiste en eenduidige voorlichting krijgen en er altijd aanbod is voor ouders. Wij zorgen dat het netwerk van hulp- en zorgverleners, onderwijs en welzijn in heel de stad dezelfde taal spreekt over onderwerpen als stress, middelengebruik, schermtijd en mentale gezondheid bij jongeren. We stimuleren eenduidig beleid op alle Utrechtse scholen en de domeinen daaromheen zoals jongerenwerk, opbouwwerk etc.
4. **We bestrijden alcoholschade actief en werken daarbij intensief samen met de GGD, verslavingszorg en huisartsen**. Wij maken werk van voorlichting en vroegsignalering en doen dat samen met scholen, eerste en tweedelijns zorg, buurtteams, schuldhulpverlening,

sportverenigingen en eventueel werkgevers. We komen met een lokaal actieplan om zwaar drinken onder jongvolwassenen tegen te gaan, samen met studentenverenigingen, uitgaansgelegenheden en onderwijsinstellingen.

- 5 **5. In lokaal drugsbeleid staat de volksgezondheid en daarom de inzet op preventie voorop.** 10% van de inwoners van Utrecht is verslavingsgevoelig. Waar drugscriminaliteit en overlast plaatsvinden pakken we die aan bij de bron als het kan en bij de uitwassen als het moet. Daarbij gaan zorg en veiligheidsmaatregelen hand in hand, omdat die combinatie het meest effectief is gebleken. Voor verslaafde mensen is er toegankelijke hulpverlening. Vroegsignalering van problematisch middelengebruik bij volwassenen blijft moeilijk en moet extra aandacht blijven krijgen.
- 10 **6. We reguleren de productie, verkoop en het bezit van XTC en softdrugs.** Zo snijden we drugscriminelen de pas af en kan de kwaliteit van drugs kan beter worden gecontroleerd. Utrecht pleit landelijk voor pilots met gecontroleerde productie en distributie zoals een wietproef en voor betere monitoring van gezondheidseffecten.
- 15 **7. Waar nodig breiden we harm reduction-maatregelen uit,** zoals drugstestservices, toegang tot schone gebruiks- of spuitmaterialen, verstrekking van naloxon en betere monitoring van de opioïdemarkt, om gezondheidsschade zoveel mogelijk te beperken.
- 20 **8. We doorbreken financiële schotten tussen zorg, welzijn en schulden,** zodat professionals flexibel kunnen samenwerken en inwoners met een algemene of GGZ-zorgvraag of met onbegrepen gedrag sneller passende hulp krijgen. Ook binnen het U16-verband maken we regionale afspraken, zodat middelen en interventies zo kosteneffectief mogelijk worden ingezet over domeinen heen.

Seksuele gezondheid

- 25 **1. Met de Utrechtse Onderwijs- en Jeugd Agenda stimuleren we scholen om effectieve seksuele vorming te geven** met aandacht voor seksuele en genderdiversiteit. We investeren hiertoe in capaciteit van de GGD om scholen hierin te trainen. Ook op dit gebied is het nodig de culturele sensitiviteit en de inzet van sleutelpersonen te vergroten. We bevorderen deskundigheidsbevordering bij alle partners in de stad die werken met jongeren worden getraind om op de juiste manier aandacht te besteden aan seksuele vorming en seksuele gezondheid. Dit gaat bijv om sport, jongerenwerk, sociaal makelaars.
- 30 **2. Utrechters moeten zich snel, gratis en eenvoudig (benaderbaar) kunnen laten testen op SOA's.** PrEP, een medicijn dat voorkomt dat je HIV krijgt, moet beschikbaar zijn voor iedereen die dat wil.
- 35 **3. We gaan door met het programma Nu Niet Zwanger (NNZ).** Dit programma maakt mogelijk dat er tijd is voor ondersteuning van gezinnen rondom het onderwerp kinderwens en voorkomen van ongewenste zwangerschappen. Ook kunnen vrouwen in kwetsbare posities toegang tot gratis anticonceptie krijgen.
- 40 **4. Wij vinden deze gespecialiseerde zorg van grote waarde en willen de transkliniek behouden en versterken.** Wij vinden dat In Utrecht iedereen goede zorg moet kunnen krijgen. Ongeacht iemands gender, afkomst of identiteit. De transkliniek vervult daarin een onmisbare rol. Voor veel transgender personen is dit de enige plek waar zij de medische, psychologische en sociale ondersteuning krijgen die past bij hun behoeften. We willen wachttijden verkorten, deze zorg dichterbij brengen. Ook moet de kennis over transgenderzorg breder verspreid worden binnen de reguliere gezondheidszorg.
- 45

We zorgen voor goed en kansrijk onderwijs

- 50 **1. We blijven streven naar gemengde scholen, waarin kinderen met verschillende culturele achtergronden, arm of rijk, elkaar ontmoeten.** Dit proberen we zoveel mogelijk te bereiken binnen een school, maar waar dit echt niet gaat, stimuleren we mogelijkheden dat kinderen van verschillende scholen elkaar regelmatig ontmoeten. Om niet telkens in dezelfde oude patronen te vervallen, willen we over de hardnekkige segregatie samen met partners in de Utrechtse Onderwijs- en Jeugdagenda stads-brede gesprekken voeren. We maken daarbij extra ruimte voor de stem van ouders en leerlingen die minder snel van zich laten horen. We dragen er zorg voor dat de toegenomen segregatie in het onderwijs een halt wordt toegeroepen en we voor 2030 weer veel meer gemengde scholen hebben in Utrecht.
- 55 **2. We ondersteunen scholen actief bij het bestrijden van racisme, antisemitisme, islamofobie, homofobie en transfobie.** Dat betekent dat we investeren in training, veilige meldstructuren en

lesmateriaal dat recht doet aan de diversiteit van Utrecht. Iedere leerling moet zich veilig en gezien voelen: in alle lagen van het onderwijs.

3. **We blijven werken aan inclusieve schoolgebouwen, toegankelijk voor alle kinderen en hun ouders.** We vormen een adviesraad van kinderen en ouders die meekijken wat daarvoor nodig is.
- 5 4. **We creëren voldoende plekken voor gespecialiseerd onderwijs.** We streven ernaar dat alle kinderen en jongeren een school in de buurt kunnen vinden, regulier waar het kan, gespecialiseerd als dat nodig is. We dragen als gemeente zorg voor goede begeleiding en normale reistijden, als leerlingenvervoer toch noodzakelijk is.
- 10 5. **We stimuleren gezonde, gratis schoollunches op alle Utrechtse basis- en speciaal onderwijs scholen,** te beginnen in buurten waar veel kwetsbare gezinnen wonen.
6. **Op scholen in buurten waar veel kwetsbare gezinnen wonen dragen we er zorg voor dat er een 'rijke schooldag' is.** Na de reguliere lesdag is er de rest van de dag een gevarieerd naschools aanbod, zodat alle kinderen in Utrecht de kans krijgen om zich in de volle breedte te ontwikkelen.
- 15 7. **We zetten erop in dat alle leerlingen naar school komen en niet langdurig thuisblijven en we stellen alles in het werk om leerlingen die (tijdelijk) thuisblijven weer naar school te brengen.** Dat doen scholen in de eerste plaats door kwalitatief goed onderwijs te verzorgen, goede pedagogische ondersteuning te bieden en het voeren van goed verzuimbeleid. Het kan hierbij gaan om kinderen met een grote ondersteuningsvraag (bijvoorbeeld op het gebied van zorg of hoogbegaafdheid). De partners van de Utrechtse Onderwijs- en jeugdagenda rapporteren jaarlijks aan de gemeenteraad hoeveel leerlingen feitelijk geen onderwijs volgen. We verliezen deze kinderen niet uit het oog en zoeken samen met ouders en partners uit de Utrechtse Onderwijs- en Jeugdagenda naar oplossingen.
- 20 8. **We voegen kleine scholen waar mogelijk samen om tot meer 'robuuste' buurtscholen te komen.** Op deze manier zijn scholen beter in staat om voldoende expertise in huis te hebben om goed onderwijs te kunnen blijven geven, zeker in tijden van grote personeelstekorten. Robuuste scholen hebben zo de mogelijkheid om zo klein mogelijke klassen te houden.
- 25 9. **In de Utrechtse Onderwijs- en jeugdagenda werken we nauw samen om te zorgen dat ieder kind goede basisvaardigheden krijgt. Zoals lezen, schrijven, rekenen en leren samenleven** – ongeacht waar je woont of wat je achtergrond is. De kwaliteit van onderwijs moet gewoon overal goed zijn. Daarom zeggen wij: elk Utrechts kind gelijke kansen – overal in de stad.
- 30 10. **We willen dat de Utrechtse bibliotheek, als spil van het Utrechts leesoffensief, deelneemt aan de Utrechtse Onderwijs- en Jeugdagenda.**
- 35 11. **We maken het mogelijk dat iedere volwassene goed kan lezen, schrijven en rekenen.** Als je als kind niet de mogelijkheid hebt gehad om goed te leren lezen, schrijven en rekenen, dan moet je al volwassene alsnog die kans krijgen. Samen met onze (onderwijs)partners werken we hier aan. We formuleren hiervoor concrete streefdoelen.
- 40 12. **We onderzoeken of ongebruikte of onderbenutte ruimtes in schoolgebouwen tijdelijk beschikbaar kunnen worden gesteld als extra studieplekken** voor studenten in tentamenperiodes. Zo verkleinen we de druk op de huidige plekken en zorgen we dat studenten niet hoeven te wachten om rustig te kunnen studeren.
- 45 13. **We formuleren concrete streefdoelen voor digitale vaardigheden voor volwassenen.** Iedere volwassene moet over voldoende digitale vaardigheden beschikken om mee te kunnen doen in de samenleving. We maken een plan met concrete doelstellingen om Utrechters digitaal vaardiger te maken.
- 50 14. **We streven naar uitstel van selectie in het onderwijs.** Dit zodat kinderen meer kans krijgen zich naar hun talenten en kunnen te ontwikkelen. We stimuleren dat scholen voor voortgezet onderwijs meerdere schoolsoorten onder één dak hebben zodat kinderen in een verlengde brugperiode voldoende ruimte en tijd krijgen om te ontdekken wat ze kunnen en willen.
- 55 15. **We werken samen met de partners van de Utrechtse Onderwijs- en Jeugdagenda aan het bestrijden van personeelstekorten.** Onderwijs is mensenwerk. Utrecht heeft te maken met een fors personeelstekort in het onderwijs en daarmee is dat de grootste bedreiging van kwalitatief goed onderwijs. Een belangrijke rol is weggelegd voor de opleidingen in de stad (PABO, tweede- en eerstegraadsopleidingen). Zij moeten zorgdragen voor aantrekkelijke en flexibele opleidingsroutes, waarbij extra rekening gehouden wordt met het lesgeven in een grootstedelijke context en omgaan met verschillen tussen leerlingen. Kinderen uit gezinnen waar thuis geen Nederlands wordt gesproken krijgen alle kans om hun tweetaligheid tot bloei te brengen. Voorbeelden van succesvolle meertalige klassen worden onder de aandacht van scholen

gebracht evenals de mogelijkheid om een thuistaal als tweede vreemde taal te kiezen in het voortgezet onderwijs.

- 5 16. **We zorgen ervoor dat alle kinderopvanglocaties, Utrechtse scholen, en MBO-instellingen gebruik maken van Bibliotheek op School.** Dit programma stimuleert leesplezier en maakt lezen voor leerlingen leuker en toegankelijker. Daarnaast is er aandacht voor de ontwikkeling van mediawijsheid. Experts van de bibliotheek ondersteunen docenten met kennis en praktische hulpmiddelen. Zo kunnen zij jongeren de hulp bieden die ze nodig hebben om sterke, enthousiaste en gemotiveerde lezers te worden. De gemeente Utrecht maakt dit mogelijk door meerjarige financiering en deze op hetzelfde niveau te brengen als nu al in de andere grote steden het geval is.
- 10 17. **We dwingen af dat de vrijwillige ouderbijdrage echt vrijwillig is.** Ook kinderen en jongeren uit gezinnen met lage inkomens moeten aan alle activiteiten kunnen meedoen. In Utrecht blijven we er streng op toezien dat dit wordt nageleefd. Wij stimuleren deelname van alle Utrechtse basisscholen aan het Utrechtse Solidariteitsfonds. Met de voortgezet onderwijspartners van de Utrechtse Onderwijs- en Jeugdagenda worden afspraken gemaakt over de vrijwillige ouderbijdrage en de bijbehorende activiteiten, zodat alle kinderen mee kunnen doen met alle activiteiten, ongeacht hoe de thuissituatie is.
- 15

We maken van de buurt een plek voor zorg, sport en welzijn

Samen leven, samen zorgen: bewoners, informele zorg en professionals

- 20 1. **Wij zorgen dat organisaties zoals Al Amal, NIZU, Attifa, Oog voor Utrecht op een manier wordt gefinancierd die zekerheid en stabiliteit brengt.** Deze organisaties zijn goud waard. Zeker voor Utrechters die niet of niet makkelijk bereikt worden door professionals of de overheid. Wij geven zekerheid en stabiliteit in plaats van continue onzekerheid en een enorme hoeveelheid tijd en capaciteit die verloren gaat aan jaarlijkse subsidieaanvragen en verantwoordingen
- 25 2. **Wij maken ruimte voor informele zorg in buurtteams en overleggen,** zodat vrijwilligers en bewonersinitiatieven volwaardig meedoen in het zorgnetwerk. We ondersteunen mensen die zorgcirkels willen opzetten. Te veel regelgeving en bureaucratie werkt mensen en ook bewoners die zich willen inzetten voor de stad tegen. Wij verminderen de bureaucratie voor informele initiatieven, zodat bewoners geen professionele zorgstructuur hoeven te kopiëren om iets goeds te doen voor de buurt.
- 30 3. **Wij investeren in vrijwilligerscoördinatie, werving en training** zodat bewoners die iets voor een ander willen doen, ook daadwerkelijk aan de slag kunnen en blijven en de organisaties die hen begeleiden hiertoe ook voldoende uitgerust zijn. Dit zorgt voor binding, behoud en werving van nieuwe Utrechters die zich vrijwillig inzetten voor de stad. Dit zorgt er ook voor dat de kwaliteit die vrijwilligers leveren hoog is.
- 35 4. **De plekken in de wijk die er zijn voor bewoners zijn ook de ontmoetingsplekken waar professionals, bewoners en vrijwilligers samenkomen** voor informele zorg, ontmoeting en ondersteuning.
- 40 5. **We kiezen in het hele sociaal domein voor inbesteden waar het kan en langdurig aanbesteden waar het moet.** Langere contracten bieden zekerheid aan aanbieders en bewoners die gebruik maken van hulp en ondersteuning. de kwaliteit van zorg en ondersteuning neemt toe als een zorg- of hulpverlener gekend en vertrouwd wordt. Met tussentijdse monitoring en bijsturing die uitgaat van vertrouwen maar kritisch is op de kwaliteit blijven we de zorg verbeteren, ook bij langduriger contracten.
- 45 6. **We stimuleren dan mensen die in de (informele) zorg werken altijd fatsoenlijk betaald krijgen en dat ze voldoende tijd hebben om hun werkzaamheden te verrichten.**
- 50 7. **We pakken het tekort aan zorgpersoneel samen met werkgevers aan** via een Utrechtse aanpak. Dit gaat dan om goede arbeidsvoorwaarden, het werven, binden, scholen, begeleiden en daarmee behouden van (nieuwe) medewerkers om instroom te stimuleren en uitval te voorkomen. Zorgmedewerkers krijgen als beroepsgroep al voorrang op sociale huurwoningen, dit breiden we uit naar andere woningcategorieën.
8. **Wij investeren in mantelzorgondersteuning** via respijtzorg, passende huisvesting en directe toegang tot informatie, hulpmiddelen en ondersteuning.

9. **Bij het Rijk blijven we aandringen op het afschaffen van het abonnementstarief van huishoudelijke hulp.** We werken met een inkomensafhankelijke bijdrage zolang dit niet geregeld is.

10. **Utrechters die huishoudelijke hulp ontvangen en daartoe in staat zijn betalen een eigen bijdrage,** volgens het principe: 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten'.

11. **Samen met de mensen zelf, bepaalt een huishoudelijke hulp welk type hulp nodig is,** maar ook wat samen aan bijvoorbeeld een buur gevraagd kan worden. Zo verstevigen we ook het netwerk om een bewoner heen.

De buurt als spil van gezondheid en welzijn

1. **Wij investeren in professionals die partijen bij elkaar brengen en zorgen dat ondersteuning in de buurt werkt als één geheel.** Dit kan de huisarts zijn in een gezondheidscentrum, de brugfunctionaris van school zijn die een gezin en relevante hulp- of zorgverleners samenbrengt of de sociaal makelaar die in de buurt en wijk iedereen kent en verbindt.

2. **We zetten in op meer gezondheidscentra in de wijk waarin zorg gebundeld is.** Een goede huisarts dichtbij is één van de beste manieren om de gezondheid van kwetsbare Utrechters te verbeteren. Zeker wanneer die in een Gezondheidscentrum samenwerkt met andere zorgverleners die daardoor veel toegankelijker zijn voor patiënten. Een huisarts kan letterlijk meelopen met de patiënt naar het buurtteam, de ergotherapeut of de praktijkondersteuner waardoor drempels daartoe weggenomen worden. Zo dragen gezondheidscentra bij aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Dit verlicht ook de werkdruk voor huisartsen.

3. **We gaan zoveel mogelijk de financiële middelen voor zorg, WMO, sociaal domein en andere soorten ondersteuning in de wijk bij elkaar brengen.** Zo bouwen we in elke wijk een brede eerste lijn van zorg en ondersteuning, die de inwoner effectiever en beter kan helpen. We doen in Utrecht wat we kunnen waar het gaat om huisvesting, zoals bijvoorbeeld via gemeentelijk vastgoed en lobbyen richting het Rijk.

We maken onderwijs, zorg en sport toegankelijk voor iedereen

Gelijke behandeling voor leerlingen uit het voortgezet en beroepsvoorbereidend onderwijs

1. **We zorgen ervoor dat in het voortgezet onderwijs en het MBO financiële belemmeringen worden weggenomen om onderwijs te volgen.** Met name het voortgezet onderwijs en het mbo zijn nu onvoldoende toegankelijk voor leerlingen die opgroeien in armoede. De schoolkosten in het mbo zijn zelfs het allerhoogst. Dat is onrechtvaardig. Wij volgen het advies van de Onderwijsraad: de gemeente moet verantwoordelijkheid nemen en met vo en mbo gezamenlijk een oplossing vinden voor deze onacceptabele toestand.

2. **We starten een meldpunt stagediscriminatie voor MBO-studenten.** Ondanks alle aandacht die er voor dit onderwerp is, komt stagediscriminatie nog steeds voor. Wij willen het er niet bij laten zitten en werkgevers die zich hieraan schuldig maken, daarop aanspreken. We zetten ons in voor de 4 onderdelen van het Nationaal Stagepact: Verbeteren van stagebegeleiding, Uitbannen van stagediscriminatie, Zorgen voor voldoende stages en een passende vergoeding

3. **We zetten ons in voor uitbreiding aantal brugfunctionarissen in het MBO.** Van MBO-studenten wordt vaak meer gevraagd dan van hun leeftijdsgenoten in het voortgezet onderwijs. Veel studenten worstelen met stress en armoede. MBO-leerlingen kunnen profijt hebben van mensen die de kloof overbruggen tussen school en thuis.

4. **De gemeente betaalt de reiskostenvergoeding voor alle leerlingen uit het Praktijkonderwijs tussen 16 en 18 jaar die stagelopen.** Er is geen enkele reden om deze leerlingen niet dezelfde rechten te geven als hun leeftijdsgenoten op het MBO.

Samen grip op commercie en markt in digitaal onderwijs

1. **We zetten in op digitale soevereiniteit in het onderwijs.** Dat is het vermogen om zélf te bepalen hoe digitale infrastructuur, data en technologie worden ingezet, beschermd en beheerd, zonder afhankelijk te zijn van buitenlandse techgiganten of ondoorzichtige algoritmes. Scholen gebruiken nu op grote schaal software en clouddiensten van bedrijven als Google, Microsoft en Apple, wat risico's met zich meebrengt voor privacy, controle over data en technologische onafhankelijkheid. .

2. **We ondersteunen ouders en scholen bij het terugdringen van schermtijd en socialmediagebruik van kinderen en jongeren**, met voorlichting, alternatieven en afspraken.
3. **We zorgen dat elke school een veilige digitale leeromgeving biedt**, met aandacht voor privacy, digitale weerbaarheid en duidelijke gedragsregels.
- 5 4. **We maken ons hard voor structurele Rijkssteun aan scholen** om minder afhankelijk te worden van Big Tech en over te stappen op veilige, Europese en privacyvriendelijke software.
5. **We pleiten voor rijksinvesteringen in open source-alternatieven en publieke digitale infrastructuur in het onderwijs**, zodat publieke waarden leidend blijven in de klas.

10 *Sport dichtbij huis en een stad die uitnodigt tot bewegen*

1. **We investeren in nieuwe beweegvoorzieningen in buurten**, eerst waar het aanbod laag is. We realiseren meer sportvelden, beweegparken en groene routes – zoals parkstroken en veilige wandel- en fietspaden.
- 15 2. **We zetten in op multifunctionele sportaccommodaties die scholen, verenigingen en buurt delen**. Zo benutten we ruimte maximaal, ontmoeten verschillende sporters elkaar en krijgt elke wijk een levendig sporthart.
3. **We investeren in sport en bewegen** en reserveren standaard ruimte voor sport en beweging bij stedelijke ontwikkelingen. We verplichten ontwikkelaars voldoende sportvelden, zwembaden en urbansport- en speelplekken aan te leggen.
- 20 4. **We benutten gymzalen en andere geschikte plekken** voor sport en bewegen. We maken hierover afspraken met schoolbesturen en zorgen dat dit geen extra beheerlast oplevert voor scholen.

Iedereen moet kunnen sporten

- 25 1. **We nemen financiële drempels weg** zodat iedereen kan sporten. We zorgen voor 50% korting op het abonnement, helpen bij de aanschaf van materiaal en reserveren plekken bij verenigingen voor U-pashouders. We brengen deze plekken actief onder de aandacht bij U-pashouders. Zo wordt sport in Utrecht voor iedereen betaalbaar en bereikbaar.
- 30 2. **We investeren in duurzame en toegankelijke sportfaciliteiten**. Verouderde accommodaties sluiten mensen uit en kosten verenigingen geld. We maken ze duurzaam, rolstoeltoegankelijk en geschikt voor ouderen.
- 35 3. **We helpen mensen beter die moeite hebben met het vinden of regelen van sport**, omdat betaalbaarheid alleen niet genoeg is. We zetten meer buurtsportcoaches in die bewoners helpen om de weg naar sport te vinden.
- 40 4. **We maken sport toegankelijk voor groepen die nu achterblijven**. Vrouwen, vluchtelingen en mensen met een beperking sporten significant minder. We breiden Lady's Only-uren uit, trainen verenigingen in inclusief sporten en verkorten wachtlijsten voor aangepast sporten. Rolmodellen uit eigen gemeenschappen zetten we in als ambassadeurs. Aparte groepen waar nodig, gemengd waar het kan.
- 45 5. **We blijven investeren om regionale sportaccommodaties te houden**. Faciliteiten die één gemeente niet kan dragen maar de regio niet kan missen. In U16-verband investeren we samen in wat sporters uit alle gemeenten dient. Efficiënter, eerlijker en toekomstbestendiger dan ieder voor zich.
6. **We blijven actief in gesprek met sportbonden** zoals de KNVB om knellende speelschema's open te breken en bijvoorbeeld meer amateurvoetbal op zondagen mogelijk te maken.

Sport verbindt Utrecht, verenigingen als kloppend hart

1. **We gaan commerciële voetbalscholen reguleren**. We ontzeggen indien nodig niet-gereguleerde commerciële voetbalscholen de toegang tot gemeentelijke velden.
- 50 2. **We creëren basisbanen om verenigingen structureel te ondersteunen**, zodat zij hun verbindende rol in de wijk beter kunnen vervullen. Zo versterken we hun capaciteit om inclusief en toegankelijk te zijn, en we maken we sportverenigingen het kloppende hart van een gemeenschap.
- 55 3. **We stimuleren verenigingen om zich open te stellen voor buurtactiviteiten**, omdat gesloten verenigingen kansen missen om bredere groepen bewoners te bedienen. We bieden ondersteuning aan vrijwilligers om accommodaties multifunctioneel te benutten.

Bewegen hoort bij opgroeien

1. **We brengen sport structureler naar scholen toe.** We helpen clubs en verenigingen met buurtsportcoaches bij het geven van kennismakingslessen en het begeleiden naar lidmaatschap, en vragen waar mogelijk topsporters om jongeren te inspireren.
2. **We stimuleren naschoolse sportactiviteiten,** door een aantrekkelijk, bereikbaar en passend aanbod. We helpen scholen, sportverenigingen en buurtsportcoaches om samen sport aan te bieden die aansluit bij de interesses van kinderen die niet sporten.
3. **We helpen scholen om van alle schoolpleinen groene beweegplekken te maken** die ook na schooltijd openstaan voor iedereen, omdat elke m2 gebruikt moet worden om toegankelijke en aantrekkelijke plekken te maken voor bewegen en ontspanning.
4. **We maken meer gebruik van buurtsportcoaches** om zo veel mogelijk mensen in beweging te krijgen en houden. We focussen ons op jongeren. Te veel jongeren stoppen tussen 12 -18 jaar met bewegen.
5. **We zorgen dat zwemlessen voor ieder kind toegankelijk zijn.** We ondersteunen ouders financieel om te garanderen dat alle kinderen hun diploma kunnen halen. Ook pakken we de zwemwachtlijsten aan door meer zwemleerkrachten op te leiden.

Sportplezier begint bij veiligheid

1. **We helpen sportverenigingen een veilig sportklimaat te creëren.** Tegen agressie, grensoverschrijdend gedrag, racisme, anti-LHBTIQ+ en elke vorm van uitsluiting. We stimuleren verenigingen om echt inclusief te zijn, met aandacht voor veiligheid voor queer jongeren, biculturele Utrechters en mensen met een beperking. We faciliteren trainingen en vertrouwenspersonen. Methodieken als Vreedzame Wijk moedigen we aan, voor sociale competenties en democratisch burgerschap.
2. **We onderzoeken de mogelijkheid om de Nationale Special Olympics naar Utrecht te halen.** Hiermee laat Utrecht zien waar het als stad voor staat: inclusiviteit, veiligheid en respect in de sport.

We zorgen dat je gezond en actief oud kan worden in je eigen buurt

1. **Wij bouwen meer levensloopbestendige woningen in bestaande buurten,** zodat ouderen zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen vertrouwde omgeving.
2. **We stimuleren woongemeenschappen voor ouderen,** waaronder cultuursensitieve woonvormen, en zorgen voor structurele dagondersteuning en ontmoeting in de buurt.
3. **We kiezen vaker voor ‘gestippeld wonen’:** een woonvorm waarbij bewoners zelfstandig wonen, verspreid over een bestaand gebouw, maar vormen samen wel een woongroep of gemeenschap. We stimuleren zo ontmoeting.
4. **We creëren zogenaamde ‘knarrenhofjes’:** een woonvorm voor ouderen die zelfstandig willen blijven wonen en waar burens voor elkaar zorgen.
5. **We benutten de kennis van organisaties zoals Attifa, Al Amal en Oogvoorutrecht.** We hanteren het principe: niets zonder ons, voor ons. We bedenken niets voor een doelgroep zonder hun eigen kennis, ervaring en behoeftes te benutten. Bij de herontwikkeling van Overvecht-centrum realiseren we ouderenwoningen/ woongemeenschappen.
6. **We besteden extra aandacht aan zorg voor roze ouderen.** Veel ouderen met een LGBTQ+ achtergrond vinden het moeilijk om huishoudelijke hulp te krijgen van buitenaf omdat er soms geen begrip is bij de organisaties die dat leveren. Roze ouderen voelen zich hierdoor onveilig bij huishoudelijke hulp. We ondersteunen individuen wanneer dit speelt en helpen organisaties inclusief te werken.
7. **Wanneer iemand verhuist van of naar de gemeente Utrecht, dan mag deze persoon de hulpmiddelen meenemen.** Hierover worden afspraken gemaakt met andere U16-gemeentes.
8. **We kiezen voor vaste contracten voor de wijkverpleegkundige, huishoudelijke hulp en ambulante zorg, voldoende tijd per cliënt en eerlijke arbeidsvoorwaarden.** Een wijkverpleegkundige of huishoudelijke hulp die wordt gekend en vertrouwd zal beter in staat zijn hulp of zorg te bieden dan een steeds wisselende professional met onvoldoende tijd. We doen een groter beroep op de buurt om het vuilnis weg te brengen van de oudere buurman of wekelijks een boodschap te doen voor de buurvrouw die slechter ter been is. Zo krijgen ouderen vertrouwde en passende hulp in de buurt, die goed bereikbaar is.

Bereikbare en veilige buurten in een levendige stad

5

We zorgen dat iedereen veilig van A naar B kan

Veilig verkeer voor alle weggebruikers

1. We richten meer gebieden in als leefgebieden waar voetgangers en fietsers centraal staan. **Daarvoor breiden we de 15 kilometers zones in de stad uit**, met uitzondering van de ontsluitingswegen voor doorgaand verkeer waar het uitgangspunt 30 km/u is. Straten worden heringericht om langzamer rijden te stimuleren, zodat iedereen veilig de weg op kan. Bij de herinrichting maken we meer ruimte voor groen en voetgangers.
2. **We brengen op plekken waar nu vaak te hard wordt gereden op korte termijn meer snelheidsbeperkende obstakels aan**, zoals bloembakken, zodat automobilisten gedwongen worden om zich aan de maximumsnelheid te houden. Ook maken we straten eenrichtingsverkeer waar dit bijdraagt aan de verkeersveiligheid.
3. **We zetten meer in op handhaving van de verkeersregels**. Dit doen we door in overleg met het Openbaar Ministerie het aantal (mobiele) flitspalen te verhogen. Met name op plekken waar nu vaak te hard wordt gereden. Ook zullen we ons inzetten voor meer alcoholcontroles in het verkeer. Daarnaast gaan de gemeente in gesprek met het Utrechtse bedrijfsleven om automatische snelheidssystemen in leaseauto's te stimuleren.
4. **Veiliger je kinderen naar school brengen: wij willen het mogelijk maken** dat scholen tijdens de piekmomenten tijdelijke 'knips' aan kunnen leggen, om zo onveilig verkeer en sluipverkeer tegen te gaan.
5. **We verbeteren de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers op industrieterreinen als Lage Weide en de Woonboulevard verbeteren**. Voor de verkeersveiligheid op veel industrieterreinen in Utrecht is er jarenlang amper actie ondernomen. Daardoor nemen mensen uit angst voor hun veiligheid liever de auto dan de fiets. We gaan ook actief met de provincies en het Rijk in gesprek om de Demkabrug snel te verbeteren en de Dom-tot-Damroute mogelijk te maken.
6. **We verscherpen de controle op de verkoop van illegale e-voertuigen en we gaan strenger handhaven op illegaal opgevoerde e-bikes en e-scooters**, zodat de grote snelheidsverschillen op de fietspaden afnemen. Ook wordt er meer gehandhaafd wanneer bijvoorbeeld scooters op fietspaden of op stoepen rijden.
7. **We maken er werk van om meer veilige verkeerspunten** voor fietsers, voetgangers en mensen met een beperking te realiseren. We beginnen hiermee op plekken waar veel mensen van de ene buurt naar de andere buurt bewegen.
8. **Bij het ontwikkelen van nieuwe verkeersveiligheidsplannen houden we rekening met iedereen met een beperking**, bijvoorbeeld door rekening te houden met té felle verkeerslichten die voor slechtzienden het nog moeilijker zichtbaar maken. Ook zorgen we ervoor dat de verkeerslichten voor voetgangers en fietsers niet te snel weer op rood springen.
9. **We gaan we het straatbeeld versimpelen**: we halen onnodige bordjes weg en zorgen voor een overzichtelijker straatbeeld. Veel ongelukken ontstaan door het drukke, prikkelrijke wegbeeld. Voor veel mensen leidt dit tot afleiding, waardoor zij sneller ongelukken maken.
10. **We zorgen ervoor dat bewoners op een laagdrempelige manier onveilige verkeerssituaties bij de gemeente kunnen melden**. Zij zien namelijk deze situaties als eerste ontstaan. We zorgen

dat er altijd een reactie van de gemeente komt waarin de gemeente aangeeft hoe ze met de zorgen van bewoners omgaan.

11. **We blijven ons ervoor inzetten dat alle Utrechtse basisschoolkinderen verkeersexamen kunnen doen**, zodat zij op jonge leeftijd leren op een veilige manier door de stad te fietsen.

12. **We pleiten voor het uitbreiden van een puntenrijbewijs naar Duits voorbeeld**, zodat automobilisten die vaker de fout ingaan eerder hun rijbewijs kwijtraken. Dit doen we samen met andere gemeenten. De landelijke overheid moet meer doen aan verkeersveiligheid.

We geven de ruimte terug aan voetgangers en fietsers

In Utrecht krijgt de voetganger meer ruimte

1. **We gaan fysieke belemmeringen op de stoep wegnemen**, zodat iedereen de ruimte heeft om te wandelen. Dit betekent dat er in alle straten een goed bewandelbare stoep is en dat we zodra er werkzaamheden in een straat zijn, we de stoep verbreden (uitgangspunt 2,2 meter) op plekken waar de deze nu te smal is om elkaar te passeren of om je met een kinderwagen of rolstoel te bewegen.
2. **We maken de gehele Oudegracht autoluw**, we beperken het aantal parkeerplekken voor tijdelijk parkeren en beperken het doorgaand verkeer.
3. **We verbeteren het verkeer tussen fietsers en wandelaars**. Op sommige plekken in de stad kunnen voetgangers niet veilig oversteken door de grote hoeveelheid fietsers, zoals rond de Oudegracht en de Potterstraat. Dit willen wij verbeteren door onder andere duidelijke oversteekpunten.
4. **We breiden het aantal wandelroutes in de stad verder uit**, die buurten en wijken verbinden en belemmeringen opheffen. Hierbij leggen we ook voldoende groen aan, zodat wandelaars comfortabel door de stad kunnen bewegen.
5. **We pakken een aantal grote belemmeringen voor voetgangers aan**. We willen bijvoorbeeld een tunnel voor voetgangers en fietsers onder het spoor bij de Nicolaas Beetsstraat en we zorgen voor een prettiger wandelpad op de DEMKA-brug.
6. **We maken de wandelroutes richting scholen veiliger**. Elke school moet veilig bereikbaar zijn voor kinderen. Dat zijn ze lang nog niet. Daardoor brengen ouders steeds vaker hun kinderen met de auto weg. We zorgen er ook voor dat auto's op gepaste afstand worden geparkeerd. Hierin werken we nauw samen met ouders en scholen, die weten waar de meeste problemen zijn.
7. Om ervoor te zorgen dat voetgangers vlot door kunnen lopen zorgen we ervoor **dat verkeerslichten voor voetgangers vaker en langer op groen staan**.
8. **Bij werkzaamheden zorgen we voor een veilige en herkenbare omleiding**. Hierbij moet ook meer rekening worden gehouden met mensen met een beperking.
9. **We zorgen ervoor dat er op wandelroutes voldoende voorzieningen zijn om mensen met een beperking veilig op pad te laten gaan**, zoals ongehinderde blindengeleide strepen en meer verkeerslichten met geluid.

Utrecht blijft een fietsstad

1. **Waar mogelijk, maken we meer ruimte voor fietsers**. De fietspaden worden steeds drukker en er zijn steeds meer verschillende snelheden. Ook zijn er steeds meer bredere fietsen, zoals bakfietsen, e-voertuigen of fietskoeriers. We geven meer ruimte door op belangrijke routes de fietspaden te verbreden, zoals de Draaiweg en te zorgen voor vrijliggende fietspaden op drukke routes. Ook verlagen we de snelheid voor auto's op plekken waar veel fietsers door smallere straten over de rijbaan rijden.
2. **Meer straten worden fietsstraten met rood asfalt**, zodat op veel meer plekken de auto te gast is bij de fietsers en niet andersom.
3. **We stimuleren fietsgebruik in wijken in de stad waar weinig mensen fietsen hebben**. Dit doen we bijvoorbeeld door de Heel Utrecht Fietst-deal voor U-pas gebruikers bekender te maken en uit te breiden. Ook breiden we de fietsprojecten voor minder validen uit.
4. **Om het fietsverkeer goed te laten doorstromen zorgen we ervoor dat er op meer plekken een groene golf is**, zodat fietsers niet onnodig hoeven stil te staan bij verkeerslichten. Hierdoor neemt de reistijd af en krijgen fietsers meer voorrang op autoverkeer.
5. **We breiden het aantal fietsparkeerplaatsen** op plekken waar veel fietsers naartoe gaan - zoals bij winkelcentra en stations - verder uit. We zorgen hierbij voor voldoende oplaadpunten voor

elektrische fietsen. Op plekken waar veel mensen hun fiets langere tijd stallen zorgen we voor voldoende overdekte stallingen.

6. **We willen de veiligheid op de fietspaden verbeteren door meer handhaving** op illegaal opgevoerde elektrische fietsen, scooters op fietspaden, telefoongebruik tijdens het fietsen en op fietsverlichting. Ook pleiten we bij de landelijke overheid voor een leeftijdsgrens voor elektrische fietsen en voor een maximumsnelheid op fietspaden.
7. **Om de sociale veiligheid ook in de nacht op de fietspaden te vergroten zorgen we voor centrale nachtroutes** vanuit de binnenstad naar de wijken buiten het centrum.
8. **We zorgen ervoor dat wegwerkzaamheden zo veel mogelijk gecombineerd** worden, zoals ondergronds kabelwerk en herinrichting, zodat fietspaden zo min mogelijk opengetrokken hoeven te worden.

Minder auto's betekent meer ruimte voor mensen

1. **We gaan door met het ontmoedigen van autoverkeer van buiten Utrecht.** Dit doen we door bezoekers beter te informeren over de P&R-locaties aan de randen van de stad en het OV en deelfietsgebruik te stimuleren. Ook zullen we parkeertarieven voor niet-utrechtse auto's verhogen en bewoners korting geven.
2. **We blijven ons vurig inzetten om de vernietiging van Amelisweerd te stoppen** en blijven actief lobbyen bij het Rijk om slimmere oplossingen voor files, zoals door de regio gepresenteerd in het plan voor de Alternatieve Ring Utrecht. Dit betekent veel meer inzetten op alternatieven voor autogebruik, het vergroten van de wegcapaciteit door o.a. de snelheid te verlagen en het beter spreiden van het verkeer over de dag en over de verschillende wegen. Dit is beter voor de leefomgeving en bespaart een hoop geld.
3. **We ontwikkelen (ondergrondse) parkeerhubs per buurt**, waar bewoners hun auto's kunnen parkeren zodat de straten verder autovrij worden en de kinderen weer veilig op straat kunnen spelen.
4. **We gaan door met het invoeren van betaald parkeren in de stad** omdat we hiermee de schaarse ruimte eerlijker kunnen verdelen en de stad leefbaar kunnen houden. We zorgen ervoor dat de parkeerapp gebruiksvriendelijk wordt en mensen hun visite niet om de parkeerkosten hoeven te vragen. Bij het bepalen van de hoogte van de parkeertarieven houden we rekening met de draagkracht van inwoners die een auto nodig hebben en geven we via de U-pashouders korting.
5. **Samen met werkgevers in en om de stad maken we afspraken over het terugdringen van het autogebruik** door alternatieven zoals e-bikes, OV en deelvervoer te stimuleren.
6. **De Oudegracht en het Janskerkhof worden auto- en parkeerplaats vrij**, zodat er meer ruimte is voor voetgangers, bewoners en groen. Uiteraard geldt voor mensen met een handicap en tijdelijk verkeer en stilstaan van leveranciers en bouwbedrijven een vrijstelling.
7. **We moedigen samenwerking met deelvervoer aan** en maken langdurige plannen met aanbieders die zich inzetten voor de gemeenschap en maken meer parkeerplaatsen beschikbaar voor deelauto's, bakfietsen en andere e-voertuigen.
8. **We zetten samen met de werkgevers in op duurzame mobiliteit binnen sectoren en bieden extra en goedkopere parkeervergunningen voor onderwijs- en zorgpersoneel.** Utrecht staat voor gigantische opgaven die de leefbaarheid van de stad mogelijk moeten maken. Naast de klimaatcrisis zijn dat kansenongelijkheid in het onderwijs en de arbeidstekorten in de zorg. Daarvoor hebben we alle handjes nodig.
9. **We voeren een goedkope mantelzorgvergunning in.** We hanteren hiervoor lage, sociale tarieven. Veel Utrechters zorgen voor elkaar en zijn mantelzorgers. De beweging naar duurzame mobiliteit staat niet haaks op die zorgzaamheid.
10. **We gaan lokale ondernemers ondersteunen met subsidiëring van hun bakfiets of andere e-voertuigen.** Zo helpen we ondernemers om een bijdrage te kunnen leveren aan de verduurzaming van onze stad.
11. **Per jaar wordt 1 procent van de parkeerplaatsen opgeheven**, zodat er meer ruimte komt om prettig in de buurt te leven. Voordat de gemeente parkeerplaatsen opheft of verkleint, maken we eerst een plan voor kwetsbare mensen die afhankelijk zijn van hun auto. Hierdoor worden kwetsbare mensen niet het slachtoffer. Daarnaast maken we een lange termijnplan om, bij het toekomstige opheffen van parkeerplekken, de autoafhankelijk van deze kwetsbare groep te verminderen, zodat deze groep niet het slachtoffer wordt van de negatieve gevolgen.

12. **Om de schaarse ruimte in de stad optimaal te gebruiken voor ontspanning organiseren we ieder jaar een autoloze zondag.**

13. **Grotere prijzen voor grotere auto's: stop autobesitas.** Auto's worden groter en groter. Daardoor nemen zij steeds meer schaarse ruimte in. Daarnaast zijn ze gevaarlijker en veroorzaken meer schade aan bruggen en wegen. Daarom verhogen we de parkeerkosten voor grotere auto's en houden we de grootte van parkeerplaatsen beperkt. Uiteraard zorgen we ervoor dat in iedere buurt grotere plekken zijn die speciaal gereserveerd zijn voor aannemers en dergelijke ondernemers die in onze stad moeten werken.

We zetten in op meer, snel en betaalbaar openbaar vervoer

Hoogwaardig openbaar vervoer in de hele stad

1. **We gaan beginnen met de aanleg van de Merwedelijn.** Hierdoor worden de toekomstige woonwijken Groot Merwede met de tram bereikbaar. We zetten daarbij in op een tram die zoveel mogelijk ondergronds rijdt. Ook zorgen we dat het tramnetwerk in de toekomst de hele stad en regio kan bedienen.

2. **We breiden het Utrechtse OV samen met de provincie verder uit.** Alle wijken zijn frequent bereikbaar met de bus of tram. Hierbij zorgen we ervoor dat ook tussen wijken het OV verbetert, zodat reizigers niet altijd via het centraal station hoeven te reizen. Het uitgangspunt is dat iedere Utrechter binnen 400 meter een OV-halte kan bereiken en dat iedere buurt overdag ten minste elke 30 minuten een OV-dienst komt.

3. **We maken het OV betaalbaar voor minima, kinderen en ouderen via de U-pas.** Daarnaast zetten we ons, samen met andere gemeenten, bij het Rijk in om het OV in zijn geheel gratis voor iedereen te maken. Het is momenteel voor veel mensen nog veel duurder dan het bezitten van een auto.

4. **De Uithof en Haarzuilens maken we ook op de late avond en in het weekend per OV bereikbaar.** Het zijn volwaardige wijken en daar hoort volwaardig ov bij.

5. **We werken samen met ProRail en de provincie om in Lunetten/Koningsweg een intercitystation te maken** met een goede verbinding naar De Uithof. Omdat Utrecht steeds verder groeit is het noodzakelijk om een tweede intercitystation aan te leggen nabij de Koningsweg/Lunetten. Hierdoor wordt ook Utrecht Centraal ontlast en wordt De Uithof beter bereikbaar. Samen met de provincie blijven wij ons hiervoor inzetten.

6. **We willen van Overvecht en Zuilen ook intercitystations maken.** Andere stations, zoals Leidsche Rijn, Terwijde en Vleuten, willen we de hele dag minimaal vier keer per uur te bedienen. Hiervoor maken we afspraken met de NS.

7. **We zorgen dat meer wijken in het weekend 's nachts bereikbaar zijn met de nachtbus.** Iedereen moet na een late dienst op het werk of een avondje stappen veilig thuis kunnen komen.

8. **We zorgen dat het OV toegankelijk is voor mensen met een beperking.** Nederland heeft het VN-verdrag voor mensen met een handicap ondertekend en hierin is geregeld dat mensen met een beperking onbelemmerd in de samenleving mee moeten kunnen doen.

We zorgen dat veiligheid begint bij preventie, nabijheid en perspectief

We werken altijd via voorkomen en ondersteunen

1. **We houden jongeren van het slechte pad af.** We werken wijkgericht en gebruiken we de school als veilige en herkenbare plek en werken samen met sleutelfiguren in de buurt, rolmodellen en ervaringsdeskundigen. Ronselaars pakken we krachtig aan en uitbuiting van (kwetsbare) jongeren gaan we tegen. We geven voorlichting op scholen.

2. **Bij overlast of risico op crimineel gedrag werken we samen met het hele gezin.** We zetten hiervoor de gezinsaanpak bij jongeren door. Hierbij richten we ons op wat de gezinnen zelf willen en aangeven zelf nodig te hebben. Er is namelijk geen *one-size-fits-all* oplossing.

3. **Mensen die in aanraking komen met criminaliteit krijgen een tweede kans.** We werken met ze samen als ervaringsdeskundigen bij het voorlichten van jongeren. We zorgen voor tweedekansbeleid voor veroordeelde mensen en hulp bij terugkeer in de maatschappij.

4. **We zien mensen met onbegrepen gedrag niet als een veiligheidsvraagstuk, maar als mensen die een woning of zorg nodig hebben.** In Utrecht krijgen buitenslapers geen boetes en zetten we bed-bad-brood door. We breiden de fte voor de straatarts uit. We nemen een straatpsychiater aan en een ondersteunend team voor het organiseren van huisvesting, kleding en andere eerste behoeften.
5. **We blijven ons inzetten om de landelijke overheid te overtuigen om beter beleid voor mensen met onbegrepen gedrag te maken.** Hiervoor zorgen we voor betere registratie van hoeveel tijd politie en handhaving bezig is met onbegrepen gedrag.
6. **We staan voor voldoende capaciteit bij de gemeentelijke handhaving en de politie.** Zichtbare en benaderbare handhavers en politieagenten zijn nodig om adequaat op meldingen te reageren en om vroegtijdig preventief op te kunnen treden. Op deze manier versterken we de band tussen bewoners en de overheid en voorkomen we dat er alleen reactief opgetreden wordt.

Dagelijks veilig in de stad: veilig zijn en veilig voelen

1. **Geweld tegen vrouwen en minderheden, zoals queer en transpersonen, bestrijden we.** We zetten onze acties tegen straatintimidatie, zoals cat-calling, door. We werken samen met jongerenwerk, straatcoaches en zorgen dat omstanders bijstanders worden. Wijkagenten, hulpverleners en boa's krijgen training om signalen van (dreigend) femicide en stalking te herkennen. Doxing en online stalking worden als risicofactoren expliciet meegenomen in gemeentelijk beleid.
2. **We staan voor een veilig nachtleven in Utrecht.** We zorgen voor het uitbreiden van de nachtbussen naar de buitenwijken. Ook hebben we aandacht voor overlast van het nachtleven voor inwoners. We verplichten scholing voor beveiligers van clubs in het herkennen van seksuele intimidatie en hoe daar mee om te gaan en in het tegengaan van discriminatie aan de deur. We bestrijden intimidatie en geweld tegen LHBTQI in het bijzonder transpersonen.
3. **We zorgen dat voetbalwedstrijden leuke evenementen zijn waar je je kinderen mee naartoe kunt nemen.** Met FC Utrecht en de KNVB blijven we in overleg om samen te zorgen dat een bezoek aan een voetbalwedstrijd voor iedereen leuk is. Criminaliteit bannen we uit het stadion. De persoonsgerichte aanpak van voetbalhooligans zetten we voort en we dringen bij de landelijke overheid aan op stevigere aanpak van voetbalgeweld.
4. **We zorgen dat je in Utrecht laagdrempelig om hulp kan vragen.** Wat je is overkomt of in welke onveilige situatie je zit, wil je niet aan allemaal verschillende mensen vertellen. De gemeente zorgt ervoor dat er één regiehouder komt die zorgt dat het gehele probleem in beeld is en aangepakt wordt. We regelen spreekuren van wijkagenten in de wijk in buurthuizen o.a. om aangifte te kunnen doen.
5. **We zorgen ervoor dat zelf melden minder beangstigend wordt voor slachtoffers en makkelijker voor omstanders.** Je angsten melden over bijvoorbeeld een onveilige thuissituatie, femicide of eerwraak moet laagdrempelig kunnen waarbij duidelijk is dat jij in controle blijft over wat er gaat gebeuren. We zetten buurtteams, scholen en organisaties als JoU, DOCK en anderen in positie zodat ze signalen van onveilige thuissituaties actief opsporen.
6. **We zorgen voor zicht op onze veiligheid.** De gemeente zorgt voor voldoende verlichting op straat, zeker in die gebieden waar vaak overlast is. We zetten in op meer flexibele camera's en minder camera's op vaste locaties.
7. **We maken het mogelijk dat iedereen die dat wil gehoord wordt over veiligheid in de buurt of wijk.** Vragenlijsten en inspraakavonden zijn aantrekkelijk voor specifieke groepen. Om iedereen de mogelijkheid te geven om mee te praten, zetten we als gemeente actief in op het bereiken van mensen die moeilijk te bereiken zijn via de nu reguliere kanalen.
8. **Jongeren die een groter risico lopen slachtoffer of dader te worden van seksueel grensoverschrijdend gedrag of geweld helpen we preventief.** Zo voorkomen we dat jongeren zich onveilig voelen in Utrecht en ouders inzien wat hun gedrag veroorzaakt.

We beschermen onze buurten tegen criminele ondermijning

Ondermijnende criminaliteit en cybercrime aanpakken

1. **We pakken de gevolgen en de oorzaken van ondermijnende en gewelddadige criminaliteit aan.** Dit doen we door samenwerking, maatwerk en preventie. We zetten in op programma's die jongeren wijs maken over de gevaren van het snelle geld. De gemeente blijft inzetten op

samenwerking met de lokale persoonsgerichte aanpak (PGA), het Veiligheidshuis en REIC om criminaliteit vanuit alle kanten tegen te gaan.

2. **We pakken criminele organisaties waar het pijn doet:** we focussen op het verdienmodel van criminelen en de sleutelfiguren van de criminele organisatie. Dit betekent dat waar dat nodig is gebouwen worden gesloten en er stevig wordt opgetreden tegen wapenbezit, maar ook dat goed wordt gekeken of personen die vergunningen aanvragen geen criminele bedoelingen hebben (BIBOB-toets) en bedrijventerreinen en leegstaande gebouwen niet misbruikt worden voor criminaliteit.
3. **We zorgen voor verstandig lokaal beleid op verslavende middelen** om overlast tegen te gaan. We zetten ons daarom in voor het legaliseren van softdrugs en drugs met aantoonbaar weinig risico. Door legalisering wordt het verdienmodel van de georganiseerde misdaad ondermijnd, worden slachtoffers door foute drugs verminderd, worden brandgevaarlijke drugs en wietplantages aan banden gelegd, is er minder milieuschade van afvaldumping en is er minder opsporingscapaciteit nodig.
4. **We zorgen voorkomen een verslaving en helpen je er van af.** Er komt betere voorlichting over drugs, roken, vapes en alcohol en voor hulp en begeleiding bij een verslaving. Illegale verkoop van vapes aan jongeren op straat pakken we hard aan.
5. **We formuleren een integraal online veiligheidsbeleid.** Cyberpesten, sextortion, online shaming en online oplichting kunnen diepe wonden slaan. We zetten in op online weerbaarheid voor jongeren, maar ook voor de nog jongere kinderen en hun ouders. We werken samen met consultatiebureaus, scholen en organisaties als Pretty women. Ook hebben we aandacht voor de online weerbaarheid van ouderen en kleine ondernemers. Met voorlichting en samenwerking met maatschappelijke partners helpen we ze criminelen een stapje voor te blijven. Ook treden we op tegen het online delen van foto's en gegevens van hulpverleners en ambtenaren.

Als gemeente zijn we weerbaar.

1. **We zorgen ervoor dat we als Utrecht klaar zijn voor rampen en crises**, zoals hybride oorlogvoering, extreem weer of een pandemie, en voor de maatschappelijke ontwrichting die daarna kan volgen. We zorgen dat er scenario's klaarliggen en oefenen die. We hebben hierbij extra aandacht voor de weerbaarheid van en ondersteuning aan kwetsbare groepen en werken hiervoor samen met een breed palet aan ervaringsdeskundigen.
2. **We zorgen voor een veilige plek in elke buurt.** In iedere buurt komt een plek waar mensen in geval van een acute ramp terecht kunnen voor noodzakelijke hulp. We zetten ook in op het realiseren van meer bunkers.
3. **We doen alles wat we kunnen om fraude via de gemeente te voorkomen.** Landelijk zijn er zorgelijke signalen over fraude in de zorg en jeugdzorg. We verstevigen het beleid van toezicht en handhaving en zetten het Uitvoeringsprogramma Toezicht (WMO en Jeugdzorg) voort. We nemen ontbindende voorwaarden op in contracten voor als we signalen krijgen van zorgfraude.
4. **We zorgen dat onze (digitale) voorzieningen zo veilig mogelijk zijn.** We beschermen onze nutsvoorzieningen, andere noodzakelijke en cruciale (digitale) voorzieningen en bedrijventerreinen. Ook zorgen we dat onze data in de EU wordt bewaard en niet door externe mogendheden ingezien of van ons afgesloten kan worden.
5. **We zijn waakzaam voor nepnieuws, propaganda en inmenging.** Deze kunnen het publieke debat vervuilen en maatschappelijke spanningen aanjagen. We zetten in op mediawijsheid, betrouwbare overheidscommunicatie en samenwerking met partners om misinformatie te signaleren en tegen te gaan.
6. **We bestrijden radicalisering actief.** Utrecht is een stad waar we in verbinding blijven en daarom bestrijden we radicalisering. We zorgen voor preventie via scholen en jeugdwerk en voor vroegsignalering zodat jongeren snel geholpen kunnen worden dit pad te verlaten. We zorgen voor een veilige meldomgeving voor mensen die radicalisering van personen aankaarten en helpen ouders wanneer zij zich zorgen maken.

We investeren in cultuur als fundament voor ontmoeting, expressie en verbeelding

Cultuur is een publieke voorziening – toegankelijk, betaalbaar en dichtbij

1. **We realiseren wijkcultuurhuizen in elke wijk, te beginnen in wijken waar cultuurdeelname het laagst is en cultureel aanbod ontbreekt.** We combineren nieuwbouw met het transformeren van bestaande buurtcentra tot volwaardige cultuurhuizen. Laagdrempelig, bereikbaar en structureel gefinancierd.
2. **We maken cultuur betaalbaarder voor U-pashouders** door met culturele instellingen afspraken te maken over toegankelijke prijzen, bijvoorbeeld 5 euro voor een kaartje.
3. **We realiseren een cultureel stadshart in Overvecht Centrum**, omdat cultuur van en voor de hele stad moet zijn. We zorgen voor een plek die is verankerd in de wijk én aantrekkelijk is voor artiesten en bezoekers van binnen én buiten Utrecht.
4. **We investeren in bibliotheken als publieke plekken** voor ontmoeting, ontwikkeling en democratie. We laten het aantal bibliotheeklocaties meegroeien met de stad. We onderzoeken verruiming van het gratis lidmaatschap voor kwetsbare groepen, zoals U-pashouders, jongeren of nieuwkomers, als stap richting gratis lidmaatschap voor iedereen.
5. **We beschermen het erfgoed dat Utrecht bijzonder maakt** – van winkelpuien en groen erfgoed tot bruine kroegen en immateriële tradities. We wijzen bijzondere panden actief aan als monument, stimuleren renovatie en kiezen bij herbestemming voor publieke functies.

Elk kind recht op cultuur, binnen én buiten school

1. **We investeren in amateurkunsteducatie** (muziek, theater, dans), omdat dit cruciaal is voor het ontwikkelen van publiek, creatief vaardige inwoners en amateurkunst beoefenaars. We hebben extra aandacht voor de cultuurdeelname door jongeren. We zorgen daarom dat het kunst- en culturaanbod binnen scholen goed aansluit bij het aanbod buitenschools.
2. **We geven elk kind in Utrecht cultuuronderwijs.** We sluiten een Utrechts Cultuur- en Onderwijsakkoord waarbij makers en instellingen alle scholen bereiken. We zorgen voor structurele financiering met cultuurcoaches als verbinders.
3. **We benutten lege schoolruimtes optimaal voor makers, verenigingen en buurtactiviteiten.** Overdag onderwijs, 's avonds cultuur en sport. Scholen worden ontzorgd in het beheer.

Ruimte voor creativiteit - betaalbaar en verspreid door de stad

1. **We laten cultuur meegroeien met Utrecht in budget én in ruimte.** We koppelen het cultuurbudget aan de bevolkingsgroei, automatische indexering. Via een percentageregeling in bestemmingsplannen verplichten we ruimte voor cultuur.
2. **We blijven ons inzetten voor sociale tarieven in maatschappelijk vastgoed voor makers, instellingen, verenigingen en buurtactiviteiten zonder winstoogmerk.** Wie zonder winstbejag de stad verrijkt, verdient betaalbare ruimte. Dat blijft ons uitgangspunt.
3. **We blijven bestaande culturele broedplaatsen beschermen en zorgen voor nieuwe permanente plekken.** Samen met makers zoeken we nieuwe plekken waar ze betaalbaar kunnen werken en experimenteren. We behouden ook de rauwe, creatieve plekken als een gebied intensiever bewoond gaat worden.
4. **We schaffen kostendekkende leges af voor festivals zonder winstoogmerk.** In locatieprofielen balanceren we feest en rust, waarbij we vaker kiezen voor verharde plekken. Er komt geen grote evenementenlocatie bij in een groene omgeving.

Een sterke, solidaire culturele sector

1. **We hervormen het subsidiesysteem, vertrouwen wordt de basis.** Makers krijgen directe toegang, instellingen meerjarige zekerheid, en voor iedereen geldt minimale administratie. Met de provincie en het Rijk stemmen we zo goed mogelijk af. Zo zorgen we dat makers, ongeacht culturele achtergrond, huidskleur of geaardheid, toegang krijgen tot financiële middelen.
2. **We stellen de Fair Practice Code verplicht als subsidievoorwaarde**, omdat onderbetaling van makers en zzp'ers zorgt voor uitstroom en ongelijkheid. We reserveren hiervoor structureel budget.

3. **We versterken culturele instellingen en opleidingen als publieke partner.** We vragen hen om divers aanbod en actief samen te werken met scholen, wijkcultuurhuizen en nieuwe makers. We helpen hen inhoudelijk, praktisch en financieel bij verduurzaming, circulair materiaalgebruik en het verbeteren van de toegankelijkheid.

5

Een levendige stad, cultuur die dag én nacht leeft

1. **We zorgen voor veilig, betaalbaar nachtvervoer met goede verbindingen naar buitenwijken.**
2. **We realiseren me er horeca, cultuur en nachtleven in het Werkspoorkwartier.** We maken we van dit gebied een volwaardig uitgaansgebied en versterken het stedelijk aanbod buiten de singels.
3. **We maken het nachtleven veiliger, inclusiever en levendiger** door de juiste gemeentelijke afdelingen samen te brengen in het nachtoverleg. Hierdoor sluiten beleid, toezicht en uitvoering beter op elkaar aan. Tegelijkertijd ondersteunen we de oprichting van een onafhankelijke nachtraad, die de samenwerking versterkt en structureel meebouwt aan een veilige, inclusieve en levendige Utrechtse nachtcultuur.
4. **We stimuleren de komst van alcoholvrije uitgaans- en cultuurplekken voor jongeren onder de 18.**

10

15

Een weerbare en sociale stad maken we samen

5

We maken Utrecht een mensenrechtenstad waar geen plek is voor discriminatie

Utrecht mensenrechtenstad

- 10 1. **We spreken ons actief uit tegen mensenrechtenschendingen, wereldwijd en dichtbij.** We tonen solidariteit met onderdrukte bevolkingsgroepen, zoals de Palestijnen en Oeigoeren. We maken onze positie zichtbaar, ook in lokale evenementen, herdenkingen en internationale uitwisselingen.
- 15 2. **We stoppen samenwerking met organisaties en bedrijven die bijdragen aan mensenrechtenschendingen.** We onderzoeken onze zakelijke relaties en gebruiken onze invloed om positieve verandering af te dwingen. We onderzoeken een gemeentelijk boycot- en uitsluitingsbeleid, zodat bij aanbestedingen geen opdrachten gegund worden aan bedrijven die betrokken zijn bij onderdrukking, illegale bezetting of oorlogshandelingen, waaronder wapenproducenten, surveillance- en technologiebedrijven die leveren aan onderdrukkende regimes.
- 20 3. **We gebruiken onze positie om invloed uit te oefenen.** We onderzoeken in onze samenwerkingen met bedrijven, steden en instellingen of zij (indirect) bijdragen aan onderdrukking en zetten deze stop of werken met hen om druk uit te oefenen voor verandering.
- 25 4. **We maken bindende afspraken met vaste partners over mensenrechten als norm.** We vragen instellingen, culturele organisaties, onderwijsinstellingen en bedrijven om mensenrechten leidend te maken in hun beleid, handel en samenwerkingen – lokaal én internationaal.
- 30 5. **We laten mensenrechten leven in de stad.** We verbinden het aan onderwijs, culturele programmering, ontmoetingsplekken en herdenkingen zoals die van het slavernijverleden en de tweede wereldoorlog. Ook de minder bekende herdenkingen, zoals de Nakba en de bevrijding van Nederlands-Indië, krijgen in Utrecht een plek. Zo maken we mensenrechten zichtbaar, tastbaar en iets van ons allemaal.
- 35 6. **We leggen stedenbanden met internationale medestanders.** We zoeken partnerschappen op met zowel westerse stedenbanden om ons geluid te versterken als met steden in conflictgebieden, landen waar mensenrechten onder druk staan of ontwikkelingslanden gericht op directe hulp zonder tussenlagen van grote NGO's.

We beschermen het demonstratierecht

1. **We staan pal voor het demonstratierecht.** Iedereen heeft het recht om ergens voor of tegen te demonstreren. De gemeente en de politie garanderen dit grondrecht. We vinden de inzet van het

verbindingsteam van de politie rondom demonstratie essentieel en willen een grotere rol voor dit team.

2. **De politie beschermt elke vreedzame demonstratie.** We zorgen ervoor dat demonstranten hun recht op vrije meningsuiting kunnen uitoefenen. Demonstreren is geen vrijbrief voor haat, geweld of uitsluiting. Wij treden op tegen geweld, bedreiging of intimidatie van individuen of groepen – of dat nu tijdens een demonstratie gebeurt of in de voorbereiding/nasleep ervan. De wet op de openbare manifestaties biedt randvoorwaarden, aan de gemeente is het om hierop toe te zien. De gemeente gaat in overleg met demonstranten over de veiligheid en zorgt voor de-escalatie trainingen bij de politie. Bij signalen van ongepast politiegeweld wordt altijd onderzoek gedaan en wordt dit opgevolgd.
3. **We onderschrijven het manifest demonstratierecht van Amnesty International en brengen het in de praktijk.** We voeren jaarlijks overleg met Amnesty en politie om de uitvoering van het Demonstratiemanifest welke we getekend hebben te monitoren.

Solidair met onze inwoners

1. **We grijpen in bij onrechtvaardig rijksbeleid en we stappen vaker naar de rechter als dat nodig is.** Als Haagse regels leiden tot schade of uitsluiting, zoeken wij lokaal naar manieren om dat te voorkomen of te herstellen. Eerder gingen we al naar de rechter om onze kwijschelding van gemeentelijke belastingen te verdedigen en om bed, bad en brood te behouden voor wie daar recht op heeft.
2. **We handelen vanuit solidariteit.** Waar het Rijk faalt, kiest Utrecht voor menselijke waardigheid, bescherming van kwetsbaren en de kracht van lokale democratie. Niet de regels staan centraal, maar de mensen voor wie we het doen. We hanteren een recht op vergissen. Een inwoner die zich een keer vergist bij het aanvragen van een uitkering mag die fout herstellen zonder dat er een sanctie volgt.

We versterken participatie van onderop

Democratie in de stad

1. **We maken stemmen toegankelijker en aantrekkelijker.** We zorgen voor meer stembureaus op beter bereikbare locaties en we investeren in opkomstbevordering via meertalige communicatie, onderwijs, wijkinitiatieven en publiekscampagnes. Experimenten met nieuwe manieren van stemmen omarmen we. Daarnaast maken we werken op stembureaus aantrekkelijker. We lobbyen bij de rijksoverheid om dat belastingvrij te maken.
2. **We versterken democratisch burgerschap van jongeren af aan.** Jongeren denken mee over beleid, oefenen inspraak en ervaren dat hun stem ertoe doet. We gaan door met de inzet van Vreedzame Wijken, jongerenraden, jongerenbegrotingen en samenwerking met scholen. We investeren in goed burgerschapsonderwijs dat overal stevig in het curriculum verankerd moet zijn. Ook gaan we door met de lessen over democratie.
3. **We brengen de politiek dichterbij mensen.** In een stad die groeit naar een half miljoen mensen moeten we ons best doen om de politiek dichterbij mensen te krijgen en houden. Dit doen we op korte termijn door raadsvergaderingen te houden in de wijken waar het over gaat. We omarmen nieuwe manieren om inwoners te betrekken bij besluitneming zoals hybride modellen waarin gekozen en gelote vertegenwoordigers samenwerken en duo-raadslidmaatschappen met jongeren. We ambiëren op termijn gekozen wijkdeelraden zodat een representatieve groep inwoners structureel invloed heeft op besluiten in hun buurt.
4. **We zorgen dat bewoners écht iets te zeggen hebben over hun zorg en woningen.** We versterken cliëntenraden, woonbesturen en andere bewonersgroepen, zodat zij als volwaardige vertegenwoordigers hun invloed kunnen uitoefenen. Dit doen we met goede informatie, onafhankelijk advies en een eigen budget. We maken harde afspraken met zorgaanbieders en woningcorporaties over openheid en zeggenschap.
5. **We pakken desinformatie aan door eerlijke communicatie en sterke lokale media.** We verbeteren de informatievoorziening door vaker en eerder documenten openbaar te maken, en door WOO-verzoeken sneller en beter af te handelen. We ondersteunen onafhankelijke journalistiek en diverse media-initiatieven. Samen met scholen en bibliotheken werken we aan leerlijnen en programma's over mediawijsheid.

6. **We verzetten ons tegen antidemocratische krachten**, in en buiten de raad. De gemeente zorgt voor dialoog en spreekt zich uit tegen extremisme, racisme en desinformatie. We onderschrijven het [manifest van de DemocratieCoalitie](#).

5 Participatie van onderop

1. **We blijven investeren in inwoners die hun buurt willen verbeteren.** We gaan door met de buurtagenda's en buurtbudgetten zodat inwoners zelf bepalen wat er nodig is in hun buurt. We ondersteunen bewonersinitiatieven die bijdragen aan het algemeen belang. De gemeente zorgt voor praktische hulp, duidelijke kaders en voldoende ruimte om zelf aan de slag te gaan. We maken deze middelen ook toegankelijk voor mensen zonder ervaring. We werken aan eerlijke spreiding van kansen tussen buurten en zorgen dat ook bewonersinitiatieven uit ondervertegenwoordigde wijken geholpen worden.
2. **We verbeteren en versoepelen de toegang tot subsidies.** Soepele regels bij subsidieaanvragen zorgen dat bewonersgroepen, sociaal ondernemers en vrijwilligersorganisaties zich niet beklemd voelen bij subsidieaanvragen. De toegankelijkheid van subsidies verbeteren we door aanvragen in video-vorm ook toe te staan voor kleine subsidies en te zorgen dat subsidies ook haalbaar zijn voor anderstaligen. De gemeente zorgt voor een onafhankelijke ondersteuningsdienst met persoonlijke hulp én slimme digitale tools voor subsidie- en fondsenaanvragen.
3. **Altijd geholpen, waar je ook aanklopt, ook voor inwonersinitiatieven en vrijwilligers.** We zorgen voor een sterk samenhangend ondersteuningsnetwerk waar o.a. het initiatievenfonds, de Vrijwilligerscentrale, Vereniging Dwarsverband, de Utrechtse Uitdaging, impact030 en DOCK in samen komen. Zo zorgen we dat praktische ondersteuning bij het vinden van vrijwilligers, middelen en ruimten voor iedereen makkelijk toegankelijk is.
4. **We maken wijkplatforms en bewonersgroepen representatief.** Wijkplatforms zijn vanwege hun kennis over de wijk en toegang tot veel inwoners een veelgebruikt onderdeel van participatie. Ze krijgen ondersteuning in organisatiekracht en inclusie zodat ze een betere vertegenwoordiging zijn van hun wijk en doelgroep.

30 Participatie in gemeentelijke opgaven

1. **We zorgen voor échte participatie bij projecten die een groter gebied of meerdere gemeenschappen betreffen.** We betrekken bewoners vanaf het begin en stellen samen met de raad vooraf vast welk participatieniveau geldt en welke inspraak inwoners daarmee krijgen. Dat maakt verwachtingen helder en voorkomt symbolische betrokkenheid.
2. **We bouwen een sterk ambtelijk apparaat voor participatie.** Medewerkers krijgen tijd maar ook verantwoordelijkheid voor fysieke aanwezigheid in buurten om écht te luisteren naar inwoners. We investeren in de vertrouwdsheid van ambtenaren met vernieuwende, inclusieve participatiemethoden. Interne experts begeleiden hen in het toepassen van betrouwbare effectieve participatiemethoden. Wanneer passend werken we met creatieve en experimentele vormen van participatie, zoals burgerberaden, participatieve kunst en gamification.
3. **We zetten extra in op het bereiken van bewoners die nu vaak niet deelnemen.** We willen dat iedereen in Utrecht mee kan doen bij participatie, ongeacht taal, opleiding, digitale vaardigheden of mentale en fysieke beperkingen. We combineren digitale en fysieke participatie met zowel gespreks- als ervaringsgerichte methoden. Om de stem van jongeren meer te horen gaan we door met initiatieven als de kinderraad en jongerenraad. Maar zorgen we ook dat er actief naar de stem van de jeugd gezocht wordt in andere gemeentelijke projecten, bijvoorbeeld door verbinding te zoeken met leerlingenraden op scholen.
4. **We zorgen dat participatie breder kijkt dan alleen de belangen van mensen hier en nu.** In grote participatieprocessen kijken we ook naar wat goed is voor toekomstige generaties, dieren, natuur en mensen elders in de wereld. We betrekken jongeren actief. Bij plannen met effecten op natuur, dieren of het klimaat vragen we ook advies aan organisaties of een groenambassadeur om op te komen voor deze belangen. Zo maken we ruimte voor de stemmen die anders niet worden gehoord.
5. **We zijn streng op participatie door grote bedrijven.** Mede door de omgevingswet moeten bedrijven steeds meer participeren. We vinden het onzin als bedrijven alleen maar de regels volgen zonder echte betrokkenheid en verzetten ons tegen schijnparticipatie. We zorgen dat voor hen verplichte participatie inclusief, transparant en inhoudelijk is.

Werken met de opbrengst van participatie

1. **We maken van participatie een leidend principe in beleid.** De gemeenteraad stelt ambities en doelen voor onze stad. Participatie is een essentieel middel om dit samen met inwoners tot uitvoerbaar beleid te krijgen. De gemeenteraad stelt zich terughoudend op bij co-creatieprocessen. Zo krijgt de bijdrage van bewoners echt gewicht.
2. **Onze raadsleden en wethouders zijn zichtbaar en benaderbaar.** Ze gaan actief op zoek naar wat leeft in de stad via o.a. wijkbezoeken, spreekuren en gesprekken met bewoners.
3. **We brengen ambtenaren dichterbij de stad.** We zorgen dat de ambtelijke organisatie niet alleen uitvoert, maar ook tijd krijgt en neemt om te luisteren naar inwoners. Dit doen we onder andere met beperkt vrijwilligerswerk in werktijd toestaan, wijkspreekuren, aanbestedingen en toegankelijke communicatie. Zo kunnen medewerkers met een meer integrale blik werken aan beleidsopgaven.
4. **We zorgen voor handvaten en opleiding voor goede participatie.** Denk aan trainingen in inclusieve gespreksvoering, conflictbemiddeling en het vertalen van participatie-uitkomsten naar beleid.
5. **De resultaten van participatie zijn zichtbaar en controleerbaar.** Inwoners hebben het recht om te weten wat er met hun mening gedaan wordt. Effectieve terugkoppeling aan deelnemers wordt een centraal onderdeel van het opzetten van participatie. We geven openheid over wat met inbreng van inwoners is gedaan, en waar belangen zijn afgewogen. Zo versterken we vertrouwen en voorkomen we dat participatie een zwart gat wordt.

We bouwen aan een slagvaardige gemeente die er altijd is voor haar inwoners

Een slagvaardige organisatie die ambities waar kan maken

1. **We sturen op een ambtelijke organisatie die gezamenlijk denkt en handelt:** afdelingen werken samen rond inwonersvragen en maatschappelijke opgaven. Dit vraagt om een modern en weerbaarder ambtelijk apparaat, en een prettige werkomgeving met heldere doelen.
2. **We zorgen voor voldoende capaciteit binnen de ambtelijke organisatie** om onze ambities waar te maken. Daarbij zetten we stevig in op de gezondheid en duurzame inzetbaarheid van medewerkers, omdat goed en betrokken personeel essentieel is voor een sterke gemeente.
3. **We bouwen de afhankelijkheid van externe inhuur stapsgewijs af** door te investeren in onze eigen organisatie.
4. **We zetten ons maximaal in voor meer MBO-stageplekken bij de ambtelijke organisatie.**
5. **We betrekken kunstenaars en creatieven bij het bedenken van oplossingen voor maatschappelijke problemen in de stad.** Zij brengen een andere kritische en creatieve stem om niet binnen de bestaande lijntjes te blijven denken.
6. **We blijven strijden voor eerlijke vergoedingen van het Rijk** om onze ambities voor Utrecht waar te kunnen maken.

Eén gemeente, één deur: toegankelijk en behulpzaam

1. **We zorgen ervoor dat waar je ook aanklopt bij de gemeente, je altijd geholpen wordt.** De eerste medewerker die je spreekt, laat je pas los als je echt geholpen bent.
2. **We voegen moderne kanalen toe zoals sociale media en videobellen naast telefoon en website,** nemen zelf proactief contact op bij belangrijke levensmomenten zoals een geboorte of verlies van werk, en **gaan actief naar inwoners toe die ons nu niet weten te vinden.** We vertrekken van social media wiens moederbedrijven zich niet gedragen in lijn met democratische waarden.
3. **We willen dat ambtenaren vaker en structureel in de wijken aanwezig zijn,** bijvoorbeeld door hen meer ruimte te geven om vrijwilligerswerk te doen, het houden van spreekuren of ruimtelijke plannen vanuit de wijk te maken. Zo begrijpen zij beter wat er speelt en kunnen inwoners en ondernemers hen makkelijker bereiken.

De gemeente geeft het goede voorbeeld

1. **We zetten gemeentelijke inkoop in als krachtig instrument voor publieke doelen:** maatschappelijke waarde gaat boven de laagste prijs. We besteden in waar het kan, en alleen uit waar het nodig is – met voorkeur voor lokale en sociale mkb'ers.

2. **We kiezen voor langdurige samenwerkingen met partijen die we aan ons binden**, zodat zij kunnen investeren in kwaliteit. Verlenging gebeurt nooit automatisch: we evalueren scherp, zodat publieke waarde leidend blijft – niet de contractduur.
3. **We zorgen dat de gemeentelijke organisatie beter de samenleving weerspiegelt**, zodat deze meer verbonden is met alle Utrechters en de kracht van diversiteit benut. We maken bewust meer ruimte voor mensen met een beperking, een migratieachtergrond, mbo'ers en andere groepen die nu ondervertegenwoordigd zijn.
4. **We bestrijden racisme en discriminatie binnen en vanuit de interne organisatie en investeren in het herkennen ervan**. We zorgen dat de gemeentelijke organisatie structureel werkt aan het herkennen en voorkomen van onbedoelde uitsluiting en discriminatie, zodat iedereen zich welkom en gezien voelt.
5. **We bouwen aan een netwerk van ervaringsdeskundigen** die zowel individuele ondersteuning bieden als meedenken over het verbeteren van communicatie, beleid en dienstverlening.

We investeren ongelijk voor gelijke kansen en zorgen voor rechtvaardige financiën

De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten

1. **We blijven ons inzetten bij het Rijk om lokale belastingen en heffingen inkomensafhankelijk te mogen maken.**
2. We doen er alles aan om bezuinigingen op onze ambities te voorkomen. **Als extra middelen nodig zijn, verhogen we eerst op solidaire wijze onze inkomsten.** De OZB – op woningen én niet-woningen – is daarvoor een logisch instrument: opbrengsten komen van de mensen die het meeste hebben. We onderzoeken ook hoe we tweede woningen zwaarder kunnen belasten.
3. **We onderzoeken de mogelijkheden voor de invoering van een gevel-tot-gevelprincipe bij de rioolheffing**, om extra te kunnen investeren in klimaatadaptatie: groene infrastructuur tegen hittestress, waterberging tegen regenval en droogte bestendige openbare ruimte.
4. **We verhogen de toeristenbelasting**, in het kader van de vervuiler betaalt, om ons voorzieningenniveau op peil te houden.

Ongelijk investeren voor gelijke kansen

1. **We gaan steviger inzetten op buurtbudgetten** om bewoners samen te laten beslissen over hun directe leefomgeving, dit brengt burensamen en versterkt de gemeenschapsvorming.
2. **We kijken kritisch naar of de bestaande reserves** van de gemeente aansluiten op onze ambities.

We kiezen voor digitale autonomie en een gemeente die het goede voorbeeld geeft

Digitale autonomie en bescherming van data

1. **We willen overstappen naar Europese alternatieven voor Amerikaanse Big Tech** en spannen ons daar maximaal voor in, samen met andere gemeenten. We zetten daarbij in op meer gemeentelijke regie over digitale basisdiensten.
2. **We zetten in op dataopslag op het Europese continent** bij een Europees bedrijf om controle over onze data te behouden.
3. **We hanteren een 'open source tenzij'-beleid**, zodat software en data in publieke handen blijven en we digitale autonomie waarborgen.
4. **We maken alle algoritmes die de gemeente gebruikt openbaar** en laten inwoners en experts deze toetsen op eerlijkheid en privacy.
5. **We gebruiken alleen AI-systemen die aantoonbaar voldoen aan eisen voor privacy, transparantie en dataveiligheid**. Voor verantwoorde digitale innovatie, controleren we actief op vooroordelen en discriminatie.

Last, but not least: We helpen nieuwkomers hun thuis vinden in de stad

We zijn samen één stad.

1. **We staan ervoor dat iedereen zichzelf mag zijn en daar ook de vrijheid toe voelt.** We treden op tegen discriminatie, racisme en intimidatie. Waar ook in Utrecht en in welke vorm van
5 samenkomst dan ook. Op straat, op de werkvloer, bij de (studenten)vereniging, het uitgaansleven of waar dan ook.
2. **We geven het goede voorbeeld om elkaar te leren kennen en begrijpen en werken aan een brede cultuur hierop..** We stimuleren en faciliteren dat verenigingen uit verschillende buurten bij
10 elkaar op bezoek gaan. Door elkaar te ontmoeten en samen een passie te delen, leggen we een basis voor onderling vertrouwen en begrip. Tijdens de bijeenkomsten van Raad in de wijk zorgt de gemeente ervoor dat we als gemeenschap het gesprek voeren over polarisatie, maatschappelijke onrust en het, soms noodzakelijke, afwegen van verschillen (grond)rechten in onze democratische rechtsstaat. Samen staan we sterker.
3. **Net als de afgelopen periode, zetten we in op training en scholing en diversiteit van het politie en handhaving.** We zijn als stad tegen discriminatie en racisme en dat stralen we ook
15 breed uit. Institutioneel racisme binnen de politie en handhaving is onacceptabel en het schaadt het vertrouwen in het gezag. Als gemeente werken we hard om daar waar het geschaad is, het vertrouwen te herstellen. We creëren meer mogelijkheden tot ontmoetingen tussen wijkagenten en wijkboa's en buurtbewoners. Iedereen in de wijk zou eigenlijk de wijkagent of wijkboa moeten
20 kunnen kennen. Om te voorkomen dat de politie melders niet begrijpt, bijvoorbeeld bij vrees voor femicide, zetten we in op extra training van de politie. Ook blijven we inzetten op cultuursensitiviteit van politie en handhaving.
4. **We nemen zorgen over etnisch profileren serieus en blijven er alert op dat etnisch profileren niet voorkomt.** Datagedreven werken is nuttig en nodig, maar kan ook vooroordelen in
25 de hand werken. Data zijn ook niet altijd onpartijdig, bijvoorbeeld als de meldingsbereidheid anders is tussen groepen of als politie selectief ingezet wordt en dan criminaliteit tegenkomt zaken vindt omdat ze er zijn (predictive policy paradox). Om te voorkomen dat datagedreven werken niet omslaat naar etnisch profileren, zorgen we ervoor dat bij de gemeente het datagedreven werken altijd op een onpartijdige manier gecontroleerd worden via willekeurige steekproeven. De finale
30 beoordeling wordt altijd door een mens gemaakt De gemeentelijke algoritmes worden allemaal geregistreerd in het algoritme-register zodat we open en transparant zijn over hoe we te werk gaan.

Inburgering start op dag 1.

1. **(Informeel) taalles moet dus vanaf dag één in Utrecht beschikbaar zijn voor zowel
35 asielzoekers, Oekraïners als statushouders.** Taal is vaak de sleutel tot integratie. Als nieuwe Utrechters hun status hebben, is de gemeente verantwoordelijk voor de inburgering. Helaas krijgt de gemeente al jaren te weinig middelen vanuit het Rijk om dit te bekostigen. Desalniettemin is het cruciaal dat we maatwerk bieden op taal, onderwijs en werk. We organiseren daarvoor meer
40 praktijkgerichte leertrajecten waarin taallessen worden gegeven op de werkvloer en werken hierin samen met alle taalaanbieders.
2. **De gemeente informeert en stimuleert werkgevers over de mogelijkheden asielzoekers werk te bieden en helpt bij tewerkstellingsvergunningen en het versneld regelen van een
45 BSN voor asielzoekers.** Werken heeft een bewezen positief effect op de mentale gezondheid, motivatie en participatie van asielzoekers. Daarnaast biedt het de samenleving veel voordelen als asielzoekers kunnen werken. Zo is er een arbeidsmarkttekort, maar zijn er belemmeringen waardoor werkgevers huiverig zijn om asielzoekers en statushouders aan te nemen. Waar de gemeente de belemmeringen die er zijn weg kan nemen, doet zij dat. Vanuit de gemeente sluit
50 men vanuit asiel & integratie, werk & inkomen en ische zaken samen met werkgevers uit stad en regio een arbeidspact zodat asielzoekers ook via werk vanaf dag één kunnen meedoen.
3. **We zorgen dat zorg beschikbaar is voor alle inwoners van de stad.** Toegang tot zorg is een mensenrecht. Zorg voor mensen zonder papieren wordt nu gedeeltelijk vergoed als het
55 noodzakelijk is. Deze vergoeding is vaak onbekend, waardoor mensen soms onterecht zorg wordt geweigerd. Het uitstellen van zorg leidt tot verergering, wat zowel medisch als financieel onwenselijk is. We zetten in op voorlichting over deze vergoeding, zodat er geen zorg meer onnodig wordt geweigerd. We spreken zorgverleners aan wanneer zij zich niet aan hun zorgtaak houden.

4. **Er komt een stadskaart voor alle nieuwkomers**, daarop staat informatie over hun rechten, waar ze terecht kunnen in de stad en waarmee ongedocumenteerde mensen kunnen zich hiermee identificeren. De mogelijkheden van de pas worden in samenwerking met verschillende groepen asielzoekers en ongedocumenteerde mensen bedacht, zodat het aansluit op waar zij behoefte aan hebben.

We garanderen de rechten van kinderen en specifieke aandachtsgroepen.

1. **We willen geen onderscheid in waar verschillende groepen asielzoekers recht op hebben.** Alle asielzoekers komen in aanmerking voor een U-pas, dus ook Oekraïners. We vragen aandacht voor de dubbele schoollast van leerlingen uit Oekraïne, die nu wordt gevraagd om het Nederlandse én het Oekraïne lesmateriaal tegelijkertijd te leren.
2. **De bed-bad-brood regeling zetten we voort.** Bed-bad-brood is de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) voor dakloze vreemdelingen die geen recht meer hebben op asielopvang. Utrecht is sinds zes jaar één van de vijf pilotgemeenten die deze vorm van opvang biedt, met goede resultaten voor de mensen in de opvang en de stad. Ook mensen waarvan de asielaanvraag is afgewezen hebben namelijk recht op een veilige en stabiele situatie.
3. **Ongedocumenteerde mensen krijgen hulp met het vinden van duurzame oplossingen, dat kan in Nederland of land van herkomst zijn.** In de opvang is naast aandacht voor juridische ondersteuning ook aandacht voor ontwikkeling. Daarnaast is opvang het beste middel tegen eventuele overlast. Niemands leven zou vanwege bureaucratie en grenzen jaren stil mogen liggen. Daarnaast blijkt een deel van deze groep alsnog recht te hebben op een verblijfsvergunning en is die asielaanvraag dus onterecht afgewezen. Binnen de groep ongedocumenteerde mensen is er bijzondere aandacht voor vrouwen, LHBTQI+ personen, kinderen en ouderen.
4. **We ondersteunen organisaties die kwetsbare asielzoekers kunnen helpen met begeleiding, ervaringsdeskundigheid en expertise.** Kwetsbare asielzoekers, zoals vrouwen, kinderen (zonder ouders), jongeren zonder ouders onder de 27, LHBTQI+-personen en mensen met een beperking hebben extra aandacht nodig. We bieden kansen, begeleiding en begrenzing.
5. **We zien scherp toe op de ontwikkeling van schulden bij statushouders en nieuwe Utrechters.** Zo voorkomen we dat mensen met een valse start aan hun leven in Utrecht beginnen.

We komen in geweer bij averecht en onmenselijk beleid.

1. **Als landelijk beleid daar aanleiding toe geeft, blijft de gemeente lobbyen voor verandering daarvan.** Afgelopen jaren heeft de gemeente, in veel gevallen via de VNG, een stevige lobby gevoerd richting het Rijk voor menswaardige en toereikende asielopvang, met voldoende plekken in geschikte opvanglocaties waar alle asielzoekers op adem kunnen komen en vanaf dag één mee kunnen doen. Dat is in de eerste plaats het beste voor asielzoekers zelf. Zo kunnen ze herstellen en rust vinden en zich ontwikkelen en deelnemen aan de samenleving. Behalve voor henzelf hebben we daar ook als samenleving voordeel van, diversiteit maakt ons rijker en sterker.
2. **We zoeken naar manieren om meer zorg te vergoeden**, zoals ook mondzorg. Kabinet Schoof zette deze vergoeding onder druk. Utrecht strijdt voor behoud van deze vergoeding en uitbreiding van meer zorg die wordt vergoed.